

ekmek ve gül

İÇİNDEKİLER

Bütçeden payımızı patrondan hakkımızı istiyoruz...3	Nuray ÖZTÜRK
Çocuğunuz için pratik beslenme tarifleri.....5	Dilan KIVANÇ
Bir öğün ücretsiz yemeği kim istemez!.....6	Hatice MEYDAN
'Ücretsiz yemeği siz mi dağıtıyorsunuz?'.....6	Begüm İNANIR
Öğrencinin tost parası, Meclisteki pirzolanın iki katı...6	
'Okullar devletin okulu olmaktan çıktı'.....7	Ceylan GEÇGİN
Nereye bakıyor bu bakanlar?.....7	
'Ne zaman ücretsiz yemek yiyeceğiz?'.....8	Elif SAĞIROĞLU
Bir öğüne ve eğitime bütçe istiyoruz!.....8	Aslıhan ÖZDEMİR
Dört duvarın dördü de güvencesiz!.....8	Merve İLHAN
Öncelik eğitim değil.....9	
İUP: İşçiye harçlık, öğrenciyi hastalık.....9	
Sendikaları harekete geçirecek olan da biziz.....10	Adile DOĞAN
Sözde Filistin sevdası pratikte ticarete devam...10	Seren AKKAYA
İÇİMİZDEN BİRİ.....11	
Memleketin her yanı direniş kaynıyor.....12	
Narin cinayetinin yeniden sorgulattığı.....14	Elif Ekin SALTIK
Enerji değil adaletsizlik.....15	Av. Sevil ARACI
Anılan bir gün değil, bir adalet mücadelesinin adı...16	Av. İlke IŞIK
Barınmak ne mümkün?.....17	Bişeng AŞULA Serpil BERK
Yurtlarda tek denetlenen, öğrencinin giriş-çıkış saati.....17	
Genç kadınları kuşatanlara karşı mücadelemiz var.....18	Selinay UZUNTEL
Güvenli kampüsler için yan yana gelelim!.....19	
Yurtdört bir yanında'yurtsuzuz'.....19	Ilgın ÇERİBAŞ
'Sayfayı çevirdim, yeniden başladım'.....20	Zeynep RONYA
Yürümeye devam et.....21	Filiz GÜR
Bağımlılık üzerine konuşmak.....22	Prof. Gülnaz KARATAY
FİLM.....23	
KİTAP.....24	

Çekirdek ateşten korkmuyor

“İnsanların ruhundan yapılmıştır o...Şaraptan... Şekerdendir... Bir ekmek ve Yaseminden... Şimdi tadı ne hale geldi? Ateş ve duman tadı artık...” Fairuz'un Beyrut için okuduğu bu dizeler, bölgesel bir savaş kıskırtması koşullarında artık hepimiz için daha somut. Füzelerin ve bombaların havada uçtuğu, günden güne Ortadoğu'yu kan gölüne çeviren emperyalist savaşların terdiginliğiyle ekim ayını geçiriyoruz. Ateş artık düştüğü evi değil, yayılarak hepimizin hayatına sirayet ediyor. İsrail'in 7 Ekim 2023'ten bu yana Gazze Şeridi'ne düzenlediği saldırılarda en az 17 bini çocuk, 12 bini kadın olmak üzere 41 bini aşkın Filistinli öldürüldü. Bu ateş Lübnan'a ve bölgenin diğer yer-

lerine de sıçradı ve sıçrayacak. Biz kadınlar ki yıllarca Ortadoğu'da “savaşa hayır, barış hemen şimdi” dedik. Ortadoğu'nun her yerinde kangrenleşmiş sömürgecilik ve emperyalist işgallerle yüz yüze kalan biz kadınlar. Ki savaşın da yükünü en çok sırtlayan yine bizleriz. Böyle bir havayla geçiyor ekim... Bir yanda dünya hali, bir yanda memleketin dört bir yanında hepimizin çevreleyen dertler. Bir ekmek kıntısının bile dert haline geldiği bu dönemde yarın için umut aramak pek zor. Biliyoruz kız kardeşim. İş, aş, hayat ve gelecek gayesi içerisinde bir umut ışığı arıyoruz. Biz kadınlar tarih boyunca bunu yaptık. Karanlığı eşeledik ve ışığı illaki bulduk. Dergimizin bu sayısında yine bir birimizin hayatına ışık tutuyoruz.

Hayatımıza, emeğimize göz diken patronlara karşı işçi kadınlar direnişi ve sözü ile yer alıyor sayfalarımızda. Dertleri sıralarken dermanın bizde olduğunu da biliyoruz.

Hakkımızı olanı istiyoruz. Karanlığa emeğimizle, azmimizle ve örgütlülüğümüzle ışık tutuyoruz. “Elim ateşten korkmuyor, Ülkemin bütün kadınları gibi tırnaklarım küt Ateşten sıcak bir tencereyi yanmadan alabilirim Köz basarım yüreğime. Yüreğim nasırlarıyla umudu koruyor, Bir küçük ışıltıyla baharı bekleyen Çekirdek ateşten korkmuyor.”

Sennur Sezer

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Kapak: Dilan Mine Uğurlu/Ekmek ve Gül Sunu Görseli: Pixabay

evrensel

Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.
Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.
Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz
Genel Yayın Yönetmeni: Hakkı Özdal
Sorumlu Yazışları Müdürü: Sadık Murat Uysal

Yönetim Yeri: Adres: Gülbahar Mahallesi, Oya Sokak, Tümer Plaza No: 7, Kat: 4 Daire: 9 34394 Şişli/İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım AŞ **İstanbul Baskı:** Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62 **Adana Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Yeni Doğan Mh. 2108 Sk. No: 18/A Yüreğir/ADANA **Ankara Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Saray Osmaniye Mh. Sütçü İmam Sk. 2108 Sk. No: 33 Pursaklar/ANKARA **İzmir Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Metal İşleri San. Sit. 2. Cadde No.93 Kısıkköy, Menderes/İzmir

Bütçeden payımızı patronlardan hakkımızı istiyoruz

2024 yılı bütçesinde patronlara destek için bütçeden 376,5 milyar lira kaynak ayrıldı. Bu rakama İşsizlik Sigortası Fonu'ndan aktarılanlar dahil değil.

Nuray ÖZTÜRK

AKP'nin "enflasyonu düşürüyoruz, ekonomi iyiye gidiyor" propagandasına rağmen, enflasyonun artış hızı yavaşlamadı, her şeye zam üstüne zam gelmeye devam ediyor. Emegiyle geçinenler derin bir sefalet içerisinde. Ücretler yerinde sayarken, kredi kartı borçları da borçluluk oranı da artıyor. Öyle ki bu yılın ilk 6 ayında kart borcunu ödemeyenlerin sayısında yüzde 70'lik artış gözlemleniyor. Emekçiler borç batağında çırpınırken durumdan pay devşirmeye çalışan BDDK ve bankalar, kredi kartı borç yapılandırması adı altında, emekçiyi daha da borçlu hale getirme peşinde.

Devletin tüm imkanları sermayeye, özel şirketlere aktarılırken Türkiyeli ultra zenginlerin, dolar milyarderlerinin, kârlılığını ikiye üçe katlayan sanayi işletmelerinin sayısı artıyor. Bu tablo doğrudan halkın devlet bütçesinden alması gereken hizmetin önüne geçiyor, yani hakkı gaspediliyor. Gasbet-yönet politikası ülkenin her alanına sirayet ederek bütün emekçi halkı ve doğal olarak kadınları derinden etkiliyor.

Kadınları daha esnek çalışma modellerine yönlendirmeye çalışan iktidar binlerce iş arayan kadın için "güvencesiz çalış" diyor. TÜİK verilerine göre istihdam edilenlerin sayısı 2024 yılı 2. çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre artmış gözüküyor. Kadınlar açısından bu oranın artması iktidar medyası tarafından özellikle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının farklı Bakanlıklarla yaptığı anlaşmalar ve protokoller sayesinde olduğu vurgulansa da iş pozitif programlarının kadınlar açısından kısa süreli, ucuza ve güvencesiz çalışmak anlamına geliyor. Ancak kadınları bu tabloya mecbur bırakan da iktidar ve sermaye iş birliğinin kendisidir. Tek başına ebeveynlik yapan kadınlar, çocuk bakımıyla birlikte hayatta kalmakta güçlük çekiyor. Devlete ait ücretsiz kreş yok. Belediyeler ise dün açtığı masal evlerini bugün kapatıp yerine paralı kreşler açıyor.

TÜRKİYE KADINA ŞİDDETTE BİR NUMARA

İktidarın öve öve bitiremediği ve bütçesi yıldan yıla düşen Aile ve Sosyal Hizmet Bakanlığına bağlı Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü üzerinden kadının güçlendirilmesine ayrılan pay toplam bakanlık bütçesinin binde 8'i!

Bu bütçe de aile danışmanlıklarına, evliliği teşvik için oluşturdukları gençlik bankalarına harcanyor. Ekonomik sıkışıklıkla orantılı olarak ülkede çığ gibi büyüyen şiddet dalgaları kadınlar açısından vahim bir tablo ortaya seriyor.

Türkiye, yüzde 38 oranla kadınların en fazla şiddete maruz kaldığı OECD ülkesi olarak birincisi sırada yer alıyor. Şiddet her an her yerde kadınları buluyor. En çok da ailelerin, evlerin içinde... Şiddeti önleyici tedbirler bir yana, şiddetten korumak için var olan mekanizmalar bile işlemiyor. Kamuda tasarruf adı altında yeni lojman, huzur evi, sığınmaevi açmadığı gibi kapatılıyor bir bir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2022 verilerine göre Türkiye'de toplam 149 kadın sığınmaevi bulunuyor. Bunlardan 112'si bakanlığa bağlı. 2022'de bakanlık, sığınmaevi sayısını 159'a çıkarmayı yıllar içinde de artırmayı planlıyordu. Ancak sayı artmadığı gibi düşüyor.

DEVLETİN SORMULULUĞU KADINLARA YIKILIYOR

İktidar, "Ülkede para yok biraz kemerleri sıkacağız" diyerek ne kadar hak varsa tek tek tırpanlıyor. Kemerimizde sıkacak tek bir delik dahi kalmamışken iktidarın yarattığı tablo tüm kademelerde emekçiler ve özellikle kadınlar açısından zorlayıcı olmaya devam ediyor. Bunun en somut örneklerinden birini eğitim konusunda yaşıyoruz.

2024-2025 yılı yeni eğitim öğretim dönemi bir ayını geride bıraktı ama sanki yeni bir okula, yeni bir öğretime, yeni bir eğitime başlamış gibi değil de her yanıyla eski, pis, kokuşmuş, yıkıldı yıkılacak bir viranenin içine dalmış gibi çocuklar.

Daha okul başlamadan başlayan sorunlar artarak devam ediyor. Adım adım yok edilen parasız, bilimsel, de-

mokratik eğitim hakkı tasarruf tedbirleriyle birlikte tamamen ortadan kaldırılıyor. Bağış adı altında alınan kayıt paralarını, temizlik ve kırtasiye paraları izliyor. Kliması olmayan okullarda klima velilere aldırılıyor...

Kamuda tasarrufun yeni personel alınmayacak maddesi uyarınca, güvenceli istihdam modeli tamamen rafa kaldırılmış durumda. Okullara kadrolu yardımcı personel (Temizlik, güvenlik, bakım, onarım, lojistik destek hizmetleri) atanmadığı için toplum yararına çalışma adı altında 9 ayla sınırlandırılarak, zaten güvencesizleştirilmiş ve düşük ücretlere mahkum edilmiş emekçiler; şimdi iş gücü uyum programı adı altında haftada sadece 3 günle sınırlı, en fazla asgari ücretin yarısına çalıştırılıyor. OVP'nin esnek çalışma öngörüsü bir bir uygulanıyor. Kadınlar için "aileyle uyumlu iş yaşamı" dedikleri de tam da bu. Okullara temizlik görevlisi atanmayıp, İş Gücü Uyum Programına (IUP) başvuru az olunca "annelikleri" duyguları da kullanarak ücretsiz kadın emeği devreye sokuluyor. Çoğunluğu kadın veliler, hatta öğretmenler çocuklar sağlıklarından olmasın diye okullarda temizlik yapıyor. Artık sadece evde değil kamusal alanda da bakım yükü her anlamıyla kadınların sırtında.

ÇOCUKLAR ÇÖP KUTULARINA İŞİYOR

Özetle eğitim özelinde düşünecek olursak "tasarruf" dedikleri kamusal eğitimin tamamen tasfiyesi ve esnek istihdam modelinin hayata geçirilmesi. Özel okul sayısının her geçen gün artması boşuna değil.

Başka bir örneğe değinelim; deprem dolayısıyla yıkılan ya da binaları

güçlendirilmek üzere boşaltılan okullar birleştirilmiş, küçücük binalarda, kalabalık sınıflarda ilkokul, ortaokul, lise sınıfları ikili eğitim veriyor.

Temiz olma, bulunduğu ortamı temiz tutma eğitimi hayat bilgisi dersinde bir laf. Teneffüslerde tuvaletlere koşturan çocuklar, kalabalık bir yana bir de pis tuvaletleri görünce çöp kutularına işiyor. Öğretmen avaz avaz “Çocuğum çöp kutularına işenir mi?” diye bağıyor ancak maalesef işenir hocam, tuvaletten daha temiz ise işenir...

Kız çocukları mı? Milli Eğitim Bakanlığı, “Onlar okula gitmese de olur” diyor, zaten bütçe yok! Taşımali okullar için konulan okul servisleri bir çırpıda kaldırılıyor. Bu da yine en çok kız çocuklarını etkiliyor.

‘KIZ ÇOCUKLARI OKUMASA OLUR’ DİYE DÜŞÜNÜYÖR

Balıkesir Kepsut’ta taşımali eğitim sisteminden yararlanarak okullarına gitmek isteyen 3 kız lise öğrencisinin, yurda kayıt yaptırmadığı gerekçesiyle öğrenci listesinden çıkarıldığı için servise alınmaması gibi... “Kız çocukları okumasa da olur”, bir kalem oynatır “İsmini sileriz olur” diye düşünülüyor. Köy okullarını kapatmalar tasarruf adı altında servisleri kaldırdığı ya da sayısını azalttığı için taşımali eğitimi de devreden çıkarıyor. Zaten işsizlik artacak, kız çocukları okuyup da başımıza bela olmasın, otursun oturduğu yerde, “evinin kadını, çocuğunun anası” olsun diyor.

AKP, kamuda tasarruf diyerek, 4+4+4 ile başlattıkları, müftülüğe nikah kıyma yetkisi, evlilik yaşının düşürülmesi gibi bin tane uygulamayla yapmaya çalıştıklarını tamamlıyor özcesi. Çocuk pedagojisi yerlerde, Anayasa’da, taraf olunan Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinde güvence altına alınmış çocuğun üstün yararı ilkeleri rafa kalkmış durumda.

Beslenme çantaları ise hâlâ boş. Milli Eğitim Bakanı, bütçe, personel eksikliği, çocukların tercihi gibi apır sapır bahanelerle doğru bulmadığını açıkladı ücretsiz okul yemeğini.

Kamusal eğitimin en temel parçası olan bir öğün ücretsiz sağlıklı beslenmeyi doğru bulmuyormuş Bakan. Özel okullara bakarak karar vermiş buna... Bu yıl da çocukların sağlıklı beslenmesi gündemlerinde yok.

BÜTÇEDEN HAKKIMIZ OLANI ALALIM!

1 Ekim’de Meclis açıldı, AKP’nin gündeminde sıkı para politikası ve kemer sıkma programı hedefini eksiksiz yerine getirmek var. Kıdem tazminatı hakkına göz dikilmesinden, emeklilik sisteminin emekçinin aleyhine değiştirilmesine çok sayıda gündemin yanı sıra 2025 yılı bütçesi de görüşülmeye başlanacak.

Bütçe; kaynaklarla amaçlara ulaşmak için bir araçtır diye tanımlanıyor literatürde. Bütçe planlaması da “gelecekteki harcamaları ve gelirleri tahmin ederek, paranın nereye gittiğini kontrol etmek için yapılır bu nedenle de siyasal bir belgedir” diyor.

Merkezi bütçenin yüzde 82’sini halktan alınan doğrudan ve dolaylı vergiler oluşturuyor. Toplanacak vergi gelirlerinin yüzde 53’ü ise sadece KDV ve ÖTV’den karşılanıyor.

2024 yılı bütçesinde patronlara destek için bütçeden 376,5 milyar lira kaynak ayrıldı. Bu rakama İşsizlik Sigortası Fonu’ndan aktarılanlar dahil değil. 2024 Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu’na göre 2024 yılında 2 trilyon 210 milyar liralık, 2025 yılında 2 trilyon 778 milyar liralık ve 2026 yılında 3 trilyon 223 milyar liralık vergiden vazgeçilmesi hedefleniyor.

Yani, bugüne kadar oluşturulanlar gibi 2025 yılı bütçesi de AKP’nin siyasi tercihlerinin, sermayeden yana ekonomi politikalarının ürünü olacak.

Bu nedenle Meclisin bizim için çalışması ve bütçenin emekçiden, kadından,

Fotoğraf: Canva Pro kolaj

SORUMLULUĞUMUZ VAR

EĞİTİMDE yaşanan temizlik sorunuyla esnek çalışmayı ve ucuz işçiliği yaygınlaştırma planının, eğitime erişimle çocuk istismarının, beslenme sorunuyla çocuk işçiliğinin, bütçe ile AKP’nin siyasal ve ekonomik tercihlerinin birbiriyle ilintisini ve nasıl tek bir hedef içerdiğini gördük.

Tasarruf tedbirleri adı altında kamusal hizmetleri nasıl yok ettiklerini, emekçilerin özellikle kadınların eşitlik, şiddetsiz yaşam haklarını nasıl ortadan kaldırdıklarını biliyoruz. İşte bu yüzden işçi olanın işsizde, çocuğu olmayanın olana, sendikali çalışanın sendikasına, şiddet gibi bir derdi olmayanın derdi olana karşı sorumlulukları var.

Bütçeden hakkımız olanı almak için başta az kazananlardan az, çok kazananlardan çok vergi alınması, zenginlere servet vergisi getirilmesi,

Eşit yurttaşlar olarak bütçede kadınlara yer verilmesi,

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının kadın statüsü genel müdürlüğünün bütçesinin artırılarak kadının güçlendirilmesi ve şiddetten korunması için ayrılması,

MEB bütçesinin artırılarak, eğitimdeki sorunların çözülmesi ve bir öğün ücretsiz yemeğe bütçe ayrılması için daha çok yan yana gelmeye, daha çok taleplerimizi dile getirmeye ihtiyacımız var.

Birbirimizi görmeye, taleplerimizi ortaklaştırmaya tek tek değil birleşik ve güçlü bir mücadeleyi örmeye ihtiyacımız var.

çocuklarımızdan yana oluşturulması ve kullanılması için her birimizin sorumlulukları var.

Sıkı para politikası adı altında boğazımıza düğümlenen ilmeği çözmek, yoksulluk sınırı üzerinde ücret mücadelesinde olduğu kadar bizi daha çok eşitsizliğe iten, haklarımızı gasbeden kamuda tasarruf tedbirlerini reddetmekle mümkündür. Ve bu da eğitim

ve sağlık gibi kamusal hizmetlerin parasız, bilimsel, herkesin ulaşabileceği eşit koşullarda yerine getirilmesi, vergi gelirlerinin emekçilerin ve çocuklarının ihtiyaçları için kullanılmasıyla olabilir.

Fotoğraf: Doğan Keskinliç/AA

ÇOCUĞUNUZ İÇİN PRATİK BESLENME TARİFLERİ

Bir gün salçalı, bir gün yoğurtlu makarna

Dilan KIVANÇ
Kocaeli

Arıtık yemek yapmak ve tarif bulmak çok kolaylaştı. Giriyorsun internete, aratıyorsun. Hop, yüzlerce yemek tarifi karşında. Sağ olsun influencerların bir kısmı da yemek tarifleri ile ünlü oluyor. Böyle olunca yemek kitabı aç, malzemeye göre bak, yemek tarifini bul, tek tek oku gibi dertler kalmadı. Açıyorsun telefon ekranını. Videosu var, yazılı hali var, hatta kısaltılmış hali var. Bir de evde olan malzemelere göre yemek tarifi veren siteler var. Açıp bakıyorsun dolaba neler var diye, ekliyorsun siteye. Menü hazır.

Böyle kolaylıklar varken beslenme çantası için önerilere bir bakayım dedim. Bir de artık çoğu yemek tarifi pratik oluyor ya. Şipşak yap, çantaya at, çocuk okulda yesin. Bildiğim birkaç influencer hesabına baktım. En pratik şey tosttur diye düşündüm. Sayfada aşağı doğru iniyorum, bir yandan da görselde tost gördüysem tıklıyorum. İlk tarifte tam buğday ekmeğinin içine peynir, domates, salatalık, marul koyulmuş. Evde beyaz ekmeğin var, domates ve salatalığın mevsimi geçti, peynir de köyden gelecekti. Onu koysam peynirli tost olur. “E, bunu ben de yapıyordum” diye geçiriyorum içimden.

İŞTE ARADIĞIM!

Tostta yüzüm gülmeyince görseller arasında geziyorum. Haftalık beslenme çantası önerisi vermiş biri. Aha! Aradığım şey bu! Böylelikle her gün ne yapacağım derdi de kalmaz.

Pazartesi kıymalı makarna var. Kıyma en son ne zaman yedik hatırlayamadım ama ben onu salçalı yaparım, içine de biraz sebze koyarım. Aynı sayılır.

Salı günü kuzu incikli nohut ve ilik sulu pilav var. Nohut ve pilavı yapmak kolay. Neredeyse haftada üç gün yediğimiz şey. Ama kuzu incikliğini daha akıldan geçirirken cüzdanimdan paralar uçtu gitti. İlik suyunun kavanozlanmış hali arada marketlerde indirim giriyor. Pek tadı tuzu yok da bulursam onu koyarım artık.

Çarşamba ilik sulu mantı ve yoğurt var. Yoğurdu haftalık yapmaya çalışıyorum param süte yeterse. Mantıyı da marketten alırım, dondurulmuş olanlardan. İlik suyu da nasip kısmet artık. Hoş market mantılarının içinde de soya mıdır, kıyma mıdır ne olduğu belirsiz.

Perşembe menüsünde de ilik suyu

Fotoğraflar: Freepik

var. Çocuğa haftada üç gün ilik suyu alıp içirebilsem hastalık mastalık kalmaz da... İlik sulu ekşili köfte ve havuç salatası var. Tamam havuç salatasını yaparım. Yanına da ekmeğin, yoğurt falan koyarım. Ekşili köfteyi de ikramiye yattığında kıyma alabilirsem bir akşam yemeğine yaparım artık.

Neyse ki cuma günü yeşil fasulye ve cacık varmış. Ben yazın alamadım yeşil fasulyeyi, şimdi nasıl alayım? “Cuma günü de evde ne kaldıysa onu götürüversin bari” dedim kendi kendime.

ALTERNATİFİ KENDİNDEN BETER

Tam sayfayı kaydırırken açıklama kısmına ilişti gözüm. Hani “bu yoksa, şunu koyun” diye bir alternatif sunmuşlardır bize. Yemekler öğlene kadar bekleyeceği için çelik termos almışlar. Tabi sağlıklı bir şey sonuçta ama termosun tanesi benim günlük yevmiye kadar olunca plastik

kaplara koyup yolluyorum mecbur. “Yemeğin yanına meyve suyu koymayın, yemeğin yanında içecek zararlı” diyor. Zaten pazardan bir iki meyveyi ancak alıyorum, onun da suyunu sıkarak yerine yediriyorum. Marketten meyve suyu da almıyo-

rum. Toptan alsan bile çok uyguna gelmiyor artık. “Okul izin veriyorsa kuruyemiş koyun” demiş. Kuruyemişi kim buldu da biz beslenmeye koyalım? En son uyarıda da “Çocuklar asla soya içeren ürünler tüketmesin” deniliyor. Benim market mantısı da yalan oluyor böylece. Yerine bir tost daha yaparım olur biter.

HANGİ DÜNYADA YAŞIYORUZ?

İnternette pratik tarif bulayım derken ütöpik bir dünyaya düşmüş gibi hissettim. Kuzu incikler, ilik suları, köfteler, kıymalar... Ben de isterim bunların beslenme düzenimizde olmasını. Ama gerçeklik böyle değil. Her gün gelen zamlarla, iktidarın ekonomi politikaları ile değil çocuğun beslenme çantasını sağlıklı yiyeceklerle doldurmak; evde düzgün şekilde karnını doyuramıyoruz. Kendimizden kısıp onlara vermeye çalışsak da yeterli değil. Çünkü maaş daha yattığı gibi gidiyor. Her gün bir şeye zam geliyor. E şimdi okullar açıldı, alınması gerekenler bitmiyor. Bir ay geçti hala eksikliği var okul malzemelerinde. Değil market, pazar bile ateş pahası.

Peki bu tarifleri hazırlayanlar nerede yaşıyor? Kendi kurdukları ütopyada mı? Yoksa gerçek hayatları mı böyle?

PATOS TOKLUĞU

Hoş, menünün altına not düşmüş kadın: “Bir gün önceden hazırladığım yemeği sabah ısıtıp koyuyorum termosu” diyor. Ben daha günün menüsünü yapamıyorum, öğün atlıyorum ki yemek malzemesi eksilmesin. Onların pratikleri ile uyumuyor bizim hayatlarımız, eyvallah. Ama para kazandıkları takipçilerin çoğunluğu benim gibi yaşamıyor mu? Biz de isteriz proteini, karbonhidratı, yağ, vitamini tam olsun ki bir gelişim problemi yaşamamasın çocuk. Tok hissetsin çocuk diye ekmeğin arasına patates kızartması koyuyorum mecbur.

Anlayacağınız benim pratik yemek tarifleri bulma merakım, yaşadığım hayatı bir kere daha çarptı yüzüme. Dayanamadım, hincımı bir yerden almam lazımdı. Hemen yorum yazdım. “Biz daha bunları kendimiz yiyemiyoruz” diye. Ama yetmedi bu bana. Yarın çocuğun öğle yemeğini götürünce bizim sınıftaki diğer velilere anlatayım da biraz gülelim. Biz de haftalık menü yaparız bundan sonra. Bir gün yoğurtlu makarna, bir gün salçalı...

Fotoğraf: Evrensel

'Ücretsiz yemeği siz mi dağıtıyorsunuz?'

Begüm İNANIR
Şişli-İstanbul

Bir tarafında Bomonti, Nişantaşı, Teşvikiye; diğer tarafında Paşa, Kuştepe, İzzetpaşa, mahallelerinin olduğu, İstanbul'un belki de tam ortası Şişli ilçesi. Mahalleleri ben ayırmadım, aralarında keskin bir ayırım var zaten. Herkes duymuştur bir şekilde Nişantaşı'nı magazin haberlerinde. Baştan söyleyeyim, yazımdaki Nişantaşı'da magazinsel bir taraf yok. Her birimizin yaşamının içinden, yani başımızdaki kadınların hikayelerinden var.

'ÜSTÜMÜZDEKİ YÜK KALKMIŞTI'

Şişli Belediyesi yakın zamanda 2 mahalledeki pilot okullara ücretsiz yemek vereceğini açıkladı. Ancak Şişli'deki birçok mahalle bu uygulamadan faydalanamıyor. Biz de Şişli Ekmek ve Gül Grubu olarak kollarımızı sıvadık, bu uygulamanın Şişli'deki her okula yayılması için imza föylerimizi ve anketlerimizi de alıp koyulduk mahallemizdeki okulun yoluna. Onlarca kadınla ilk kez tanışacak olmanın, kampanyayı duyurmanın heyecanı vardı bizde de.

Okulun dağılma saatine yakın, bekleyen velilerin yanında kurduk

standımızı. Başta kadınlar gelmedi standımıza, biz daha çok gittik yanlarına. Tedirginlikle dinlediler. Çocuğunun beslenme çantasının yeterli olup olmadığını sordüğümüzde hep sinde benzer bir cevap vardı: "Tabii ki hayır!" Standımıza gelen kadınlar da oldu tabii. Belediyeden geldiğimizi sananlar, hatta ücretsiz yemek verdiğimizizi düşünüp çocuklarının adını yazdırmak için gelen kadınlar oldu. Kampanyayı duyunca en çok heyecanlananlardan biri, yanındaki küçük çocuğunu kreşe gönderemediği için çalışmadığını söyleyen kadındı.

'BARI BAŞKA ÇOCUKLAR İÇİN İMZA AT'

Her gün çocuğun beslenmesine ne koyacağını düşünmek de beslenme sorununu kadınlar için çekilmez kılan şeylerden biri. Birçoğu uyumadan önce ertesi gün ne hazırlayacağını planlıyormuş. Sırf bunun için bile "Yemek verilse ne güzel olur" diyorlar. Geçen sene anaokulunda çocuklara yemek verildiğini hatırlatıp "Üstümüzden koca bir yük kalkmıştı" diye anlatıyorlar. Onlara bunun yine kadınların mücadelesiyle olduğunu söyleyince daha istekli oluyorlar imza vermeye. İmza atmak istemeyenler de olmuyor değil. Kimi eşinden çekiniyor, kimi başka sebeplerden. Yanında arkadaşları

varsa onlar ikna etmeye çalışıyorlar. "Seninki yemiyorsa da başka çocuklar için imza atsana" diyorlar.

BİRBİRİMİZE GÜVENDİKÇE...

Okuldaki temizlik sorunundan da çokça bahsediyor veliler. Daha önce okulu temizleyen kadına 8 bin lira veriyorlarmış. "Zaten bu paraya bu işi kimse yapmaz" diyorlar. Veliler için beslenme kadar can yakan bir mesele temizlik sorunu. Öyle ki veliler, bir sınıfta toplantı yapıp kendi aralarında temizlik yapmaya kadar götürmüşler işi. Ama koskoca okulu düzenli olarak temizlemelerinin mümkün olmadığını da görmüşler.

Sonraki gidişlerimizde artık bizler de tanıdık yüz olmaya başladık, kadınlar da bizim için tanıdık yüzler olmaya başladı. İlk gün yanına gittiğimiz, başta imza vermeye çokça çekinen genç bir kadın ertesi hafta yanında 2 arkadaşını getirmenin heyecanıyla selamlıyordu bizi. Birçok veli arkadaşlarını da standı yönlendiriyordu. Ancak "Birlikte imza toplayalım mı, komşularınıza da imzalatmak ister misiniz?" dediğimizde "Siz toplayın ben tanıdıkları yönlendiririm" deyip gülümsüyorlardı. Neyse, daha yolun başındayız. Birbirimizi tanıdıkça, birbirimize güvendikçe birlikte imza toplayacağımız günleri de görebiliriz.

Bir öğün ücretsiz yemeği kim istemez!

Hatice MEYDAN
Yenimahalle-Ankara

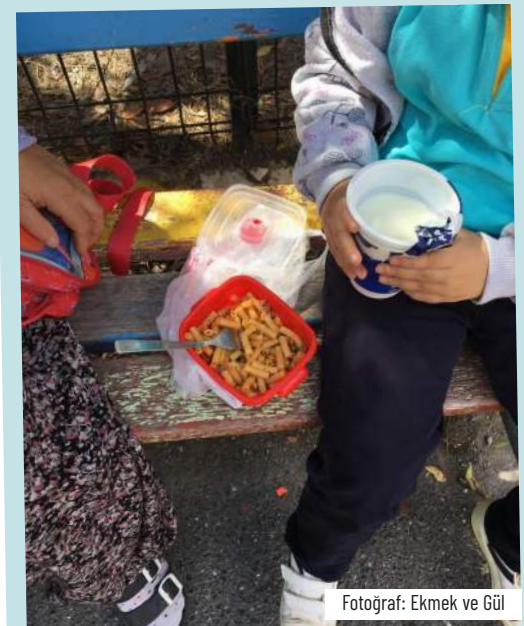
OKULLARDA her çocuğa bir öğün ücretsiz, sağlıklı yemek talebiyle okul önlerinde velilerle yaptığımız görüşmelerde, geçim sıkıntısının çocukları nasıl etkilediğini görmek mümkün. Veliler sabah çocuklarına kahvaltıda besleyici gıda sağlamak zorlandığı gibi öğlen de beslenmesine ne koyacağını da bilememekte. Dolayısıyla, okullarda öğrencilere bir öğün ücretsiz ve sağlıklı yemek verilmesi talebi daha fazla önem kazanmakta.

İlkyerleşim Mahallesi'ndeki Refika Aksoy İlkokulunda görüştüğümüz velilerden bir anneye "Okullarda bir öğün ücretsiz yemek olsa çok iyi olur, çocuklara hiçbir şey yetiştiremiyoruz. Çok pahalı, okulda yemekhane var yazdırdık, ancak biraz pahalı" diyerek sabah çocuğun önüne ne koyarsa öğlen de aynı yedirmek zorunda kaldığını anlatıyor. Başka bir veli, "Kim istemez okullarda bir öğün yemek olsun! Sulu yemek koyamıyorsunuz beslenmesine. Meyve koyuyoruz ama onun dışında çok farklı şeyler koyamıyoruz. Kuru, tek tip bir beslenme oluyor" diyor.

Genç bir kadın ile konuşuyoruz. Kamu çalışanı olduğu için biraz çekiniyor bizimle konuşmaya: "Ben de istiyorum, tüm çocuklara ücretsiz bir öğün yemek verilsin. Ben ve eşim çalışıyoruz, bir nebze çocuğumuzun beslenmesine farklı şeyler koyabiliyoruz ama birçok veli zor durumda. Çocuğumuzun sınıfındaki arkadaşlarından biliyoruz. Ben destekliyorum, çocukların gelişimi ve başarıları için ücretsiz ve sağlıklı yemek verilmelidir."

Son olarak grup halinde sohbet etmekte olan kadınlara yöneliyoruz. Bu talebi doğru bulduklarını belirterek geçen yıl ana sınıfında ücretsiz yemek verilmeye başladığını, sonra vazgeçildiğini hatırlatıyorlar.

Bu okuldan sonra yine aynı mahalledeki Yahya Çavuş İlkokuluna gidiyoruz. Okul zili çaldıktan sonra, çocuklar dağlanmış. Okulun karşısındaki parkta oturmakta olan bastonlu yaşlı bir kadını, kadının oğlunu ve birinci sınıfa gittiğini öğrendiğimiz torununu görüyoruz. Geçinmekte zorlandığını ve bu talebin çok önemli olduğunu anlatan kadın, çocuğun beslenmesine yiyecek koymakta zorlandığını, her zaman meyve de koyamadıklarını söylüyor. Kadınların yaşadıkları ve anlattıkları bu talebin ne kadar önemli ve acil olduğunu her defasında gösteriyor.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Tost parası Meclisteki pirezolanın iki katı

BİZ velileri yine bir beslenme telaşı sardı. Öğretmenin verdiği listeye uyabilmek bir yana dursun beslenmeye ne koyacağımızı bilemiyoruz. İki çocuk okutuyorum. Biri ilkokulda diğeri ise ortaokulda okuyor. Kantinde satılan yiyeceklerden en uygun olanı tost. O da 40 lira. Hangi çocuğuma o parayı vereceğimi bilmiyorum.

Eşim asgari ücretle çalışıyor. Ço-

cuklarıma bakacak kimse olmadığı için çalışmıyorum. Evde sağlıklı besleyemediğimiz çocuklarımız, maalesef okula da yarı aç gidiyor ya da tüm gün bir şey yemeden geri gelmek zorunda kalıyor. Bazen gerçekten çaresiz kalıyoruz, çocuklarımıza yetiştiremiyoruz.

Meclis lokantasında pirezola 28 lirayken okul kantininde tost ayran 65

lira. İşçinin, emekçinin çocuklarına bir öğün ücretsiz, sağlıklı yemeği çok görenler emekçinin sırtından kazandıkları paraları kendine hak görüyor. Bizim her öğrenciye bir öğün ücretsiz yemek talebimizi gündemine dahi almıyorlar. Oysa her çocuğun hakkı bu.

Bir veli
Tuzla/İSTANBUL

‘Okullar devlet okulu olmaktan çıktı’

Ceylan GEÇGİN
Sincan-Ankara

Kamuda tasarruf paketi açıklandığı günden itibaren emekçilerin yaşamını doğrudan etkiliyor. Okulların açılması ise kamu tasarruf paketinin boyutlarını gözle görünür hale getirdi. Personel eksikliğiyle pislik içerisinde eğitime devam edilen sınıflar ve temizlik yükü üzerine yıkılan veliler...

Sincan Ertuğrulgazi Mahallesi’nde Borsa İstanbul İlkokulu ve hemen yanında yer alan Yıldırım Beyazıt Ortaokulu öğrencileri, öğretmenleri ve velileri için de sorun aynı. Çocukları okula yeni başlayan aileler sınıfları temizlemek için okula çağrılıyor. 2. sınıflar için böyle bir uygulama yok fakat veliler temizliği kendileri yapmayı okul yönetiminden talep ediyor. Açıklamaları ise şöyle: “Biz temizlemek istiyoruz fakat müdür izin vermiyor. Biz temizlemezsek çocuklar pislik içinde çalışmaya devam edecek ki salgın hastalıklar şimdiden kendini göstermeye başladı. Değiştirmek istiyoruz ve elimizden bunun geleceğini düşünüyoruz.”

Çocuğu yeni okula başlayan bir dergi okurumuz durumdan oldukça şikayetçi: “Listeye göre çağırıldılar, ilk hafta gittik yalandan bir temizlik yaptık. Temizleme işini ciddiye alan velileri gördükçe şaşırıyorum. Bazen sınıf annesi yazmadan onlar yazıyor, ‘Bir ihtiyaç var mı, alınacak malzeme var mı?’ diye soruyorlar. Bu bizim sorumluluğumuz değil, önce bizim hep birlikte bunu kabul etmemiz lazım.”

Ekmek ve Gül okullarının ve dergi ile yeni tanışan kadınların eğitim masraflarının artan yükü karşısında ilk refleksi ihtiyacı olan ailelerle dayanışmayı örgütlemek oluyor. Elbette birbirimizle dayanış-

mak, çocukların sağlıklı koşullarda eğitim alması için görev üstlenmek bizi harekete geçirecektir. Ama, kadınların kurduğu dayanışmayı ileriye taşıyacak olan şey; her kademede verilen vergiler, ücret kesintileri ile kamu bütçesi oluşturulurken ilk kesintinin yine emekçinin çocuğunun eğitim hakkından olmasına karşı çıkmak.

Devlet okullarının parasız ve emekçi çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayacak niteliğe bürünmemesi sorunu mahalleli kadınlar “Okul, devlet okulu olmaktan çıktı” sözleri ile anlatıyor. Islak mendilden peçeteye, örtülerin yıkanmasından sınıfın düzenlenmesine tüm sorumluluk ailelere yüklenirken buna durumu olmayan ya da karşı çıkan aileler tepki ile karşılıyor. Oysa sorun ne temizliği üstlenmek isteyenler de ne de karşı çıkanlar da... Sorun, yükü emekçilerin sırtına yükleyen kamu tasarruf paketi ve onun uygulayıcılarının kendisinde.

DOYMAK VE BESLENMEK AYNI DEĞİL

Ertuğrulgazi Mahallesi’nde yaşayan bir öğretmen “Doymak ve beslenmek aynı şey değil. Bu çocuklar yedikleri ekmek arası ile doyuyorlar ama beslenemiyorlar” uyarısını yaparken nitelikli bir eğitim için devlet kaynaklarının yeterli olmadığını anlatıyor. Çocuklar için bir öğün ücretsiz yemek talep ederken “Bunu da vermezler, keşke olsa” düşüncelerinin ötesine geçilemedikçe kadının üzerindeki sorumluluk katlanıyor. Devlet, talepleri için yan yana gelenleri karşısında görmediğinde, kendi üstündeki sorumluluğu da emekçi ailelere atmaya sürdürüyor. Bu yüzden “Paranın yettiği kadar eğitim alırsın” anlayışına karşı olmak, her çocuğun eşit ve sağlıklı koşullarda eğitim almasını sağlamak geleceğimiz açısından da son derece önemli.

Nereye bakıyor bu bakanlar?

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

“ÖĞRETMENİM ekmeğinin çok güzelmiş.” Bu cümleden sonra çocukların beslenme saatinde çocuklarla birlikte yemek yemek, benim için vicdan meselesi haline geldi. Dümdüz beyaz ekmek. Üstelik salamlar, sucuklar da sarkmıyor kenarından. Peynir, domates var içinde. Oysa mesele tek başına benim vicdanımın meselesi değil. Ailelerin yetersizliği de değil, hepimizin meselesi. Bir eğitim hakkı meselesi.

Bırakın sağlıklı beslenmeyi, karın doyurmaktan bahsediyoruz günümüz Türkiye’sinde. Okullarda bir öğün ücretsiz yemek meselesine kimileri, “Temizlik personeli yok, sabun yok, peçete yok, okulları pislik götürüyor. Musluk bozulsa bunu tamir edecek bütçe verilmiyor. Bunları çözmeden devlet çocukların açlığını mı dert edecek?” diyor. Gelecek yemeklere güven olmayacağı söyleniyor. Dağıtımın öğretmene, okul çalışanına ekstra yük olacağı konuşuluyor.

TEK BAŞINA ÇÖZÜLECEK GİBİ DEĞİL

Çocuklarımızın yeme alışkanlığını yemek dağıtımına uygun görmedi bakanımız. Doğru bulmuyormuş çocuklarımızın beslenmesini. Personel olmadığını, okullarda yemek dağıtılacak alanlar olmadığını söylüyor. Pe ki bunlardan kim sorumlu? Bakan buralara değil de nerelere bakıyor? Mescitler açacak yer bulunuyor da yemek dağıtacak alanlar bulunamıyor mu? Kimi yerlerde belediyeler okul kaplarında öğrencilere bir sandviç,

bir meyve verebiliyorken biz nasıl yemek verecek yer bulamıyoruz? Evdeki kardeşine dahi almak istiyor çocuklar bazen. Öğretmenler olarak bize verilmesine dahi ihtiyaç duyduğumuzu konuşuyoruz ara ara. Ama mesele çözülmek isteniyor mu? Özel okul patronlarına, dini vakıflara, cemaatlara akan kaynaklar ortadayken mesele kaynak meselesi de değil.

Aç kalan çocuklara tost almamla çözülecek gibi değil. Öyle ki geçenlerde ne kadar alışmaya yüz tuttuğumu fark ettim bu duruma. İsyan edecek oldum çocuğa yemek yok, materyal yok diye. Üstelik tek başına yemek de değil, temiz su da problem. Öğretmenler toplaşarak öğretmenler odasına aldığımız sudan vermek durumunda kalıyoruz ara ara. Bazen kantinden alıyorum. Bunu tek başıma çözemeyeceğim. Ama dergiyi okuyan, kampanya sürecinde bu talebin mücahadesini vermiş ve hâlâ bu talebin arkasında duran bütün kadınlarla birlikte çözebileceğimi biliyorum.

Çocuk yetiştirmek toplumsal bir iş. Eğitim toplumsal bir mesele ve çocuklara bir öğün ücretsiz yemek talebi de eğitim hakkının bir parçası. Bu yüzden eğitimden kopuşun, çocuk işçiliğinin, çocuk yaşta evliliğin, istismarın önlenmesinin bir parçası olarak görmek gerekiyor bu talebi. Ve ne destek personeli ihtiyacımız ne sabunu ne suyu hiçbir talebimiz bu talebin önünü kesmiyor. Hepsini istiyoruz.

Bir öğretmen
Maltepe/İSTANBUL

Fotoğraf: DHA

Dört duvarın dördü de güvencesiz!

Merve İLHAN
Tuzla-İstanbul

Burası yarı açık bi' cezaevi biz kazıp tünel koşarken

Anladık ki mesaimiz başlamamış daha Ne hâlimiz varsa şimdi başka yarışlar peşinde aç

Ve vanş çizgisinde kaskatıyız bak

Çağrı Sinci

Duvarında bir yazı beliriyor karşımda. Telaşla yazıldığı o kadar belli ki. Adeta mahallenin dört bir yanında; sabahtan akşama kadar ev, iş, okul üçgeninde koşturan kadınların ellerinden dökülmüş gibi...

Tam da bu satırları yaşayan kadınların olduğu Aydınli Mahallesi'ndeyiz. Okulların açılması ile birlikte artık kümeler halinde, okul önlerinde denk geliyoruz birbirimize. Kimimiz duvarlara yaslanıp düşünür vaziyette, kimimiz harıl harıl günün telaşını konuşur vaziyette, kimimiz ise yolları aşa aşa okul çıkış saatine yetişmeye çalışırken, nefes nefese buluyoruz birbirimizi.

3 çocuğu olan Sevgi'nin sadece eşi çalışıyor. Eve giren para ayda 19 bin lira olunca geçim sıkıntısı iyice başlarını sarmış. Bunun üzerine bir de okullar başlayınca çocukların kırtasiye ihtiyaçları ve günlük beslenmelerini karşılayabilmek için evlere temizliğe gitmeye başlamış. Okulda yapılan veli toplantısında istenenler Sevgi'nin sadece boynunu bükmemiş; "Çocukların okul ihtiyaçlarını hâlâ tamamlamamış. Bir ondan, bir bundan aldık. Bir şekilde buluşturduk. Sırf çocuklarımızın okulda başı öne eğilmesin diye. Ama neden her şey bizden isteniyor? Tuvalet kağıdından yazıcı parasına kadar bizden istendi. Yetmedi, 'Gelin, çocuklarınızın sağlığı için okulları dönüşümlü te-

mizleyin' dediler. Ben işte ayrı evde ayrı çalışmaktan, çocuklarımın hem annesi hem öğretmeni olmaktan vakit bulup nasıl okulu temizlemeye gideceğim? Okulların pisliğinden çocuklarımız hasta oldu, sınıfın yarısı gelmiyor. Bu şekilde çocuklarımız nasıl okuyacak? Çocuklarımızın geleceğini göremiyoruz."

Sevgi'nin arkadaşı Yeliz ise 2 yıldır ev temizliğine gidiyor. Onun da eşi asgari ücret alıyor. 2 çocuğu var. Okul önünde Sevgi ile birlikte bekliyorlar çocuklarını. "Sabah erkenden kalkıp, çocuklara yedirip, hazırlayıp, okullarına bırakıyorum. Onlar okuldan çıkana kadar evlere temizliğe gidiyorum. Sonra koştur koştur onları okuldan almaya gidiyorum. Sonra yine eve gel, yedir, giydir, ödevlerini yaptır, etrafı topla. Söylerken bile yorulmuş. Ama bunu her gün yaşıyorum. Zorda kalınca sırf iki kuruş daha fazla kazanmak için güvendiğim bir komşum var, ondan rica ediyorum çocukları almasını. Geçen gün, çocuklara yetişeceğim diye az kalsın temizliğe gittiğim evde kaza geçiriyordum. O an iki şey düşündüm. Burada başıma bir şey gelse çocuklar okul önünde ne yapacaklardı? Yarın çocuklar okulda ne yiyecekti? Her şey biz kadınlardan bekleniyor. Ama biz ne evde güvendeziz ne işte ne de okulda."

Sohbetimiz devam ederken Canan katılıyor aramıza. "Elimizden hiç düşmeyecek mi bu sarı bezler?" diyor. "Evdde elimizde bez. Bir orayı sil, bir burayı. İşe git, camdan lavaboya sil Allah sil. Bir de şimdi okulu temizleyeceğiz. Ne gidecek zamanımız ne de yapabilecek gücümüz var. Biz çocuklarımız için gözümüzde bir gram uyku olmadan yıllarımızı geçiriyoruz. Bir zahmet şimdi de onlar alsın eline bezi, temizlesinler çocuklarımızın okullarını. 'Bizi seçin böyle güzel olacak' diyenlere sesleniyorum. Biz buradayız, sizi bekliyoruz. Neredesiniz?"

'Ne zaman ücretsiz yemek yiyeceğiz?'

MALUM okullar büyük sorunlar ile açıldı. Çorlu'da bazı okullar yıkıldığı için öğrenciler daha uzak okullarda, daha kalabalık sınıflarda eğitim görmek zorunda kaldı. Kıyafet, kalem, defter giderleri velilerin bütçesini zorlarken bir taraftan da servis ücretleri katlanarak büyüdü. Ama çocukların beslenme meselesi velileri en çok kaygılandıran sorun.

Çorlu Ekmek ve Gül grubu olarak okulların açılması ile veliler arasında bir çalışma başlattık. Çalışmamızın merkezine de iki yıldır dile getirdiğimiz "Her öğrenciye 1 öğün ücretsiz, sağlıklı yemek" talebini koyduk. Afişlerimizi, bildirimlerimizi hazırlayıp birkaç okul hedefleyerek faaliyete başladık. Bir işçi mahallesinde bulunan ve iki okulun öğrencilerinin eğitim gördüğü 1 Kasım İlkokulu'nda bildirimlerimizi dağıttık, velilerle sohbet ettik. Talebimiz veliler arasında ilgi ile karşılandı. Bu çalışmayı bütün ilçe ve illerde sürdürdüğümüzü belirttik. Velilerden en çok "Bizim hiç

umudumuz yok, biz devlete güvenmiyoruz. Bize tasarruf edin diyorlar ama biz çocuklarımızın boğazından nasıl tasarruf edelim? Bunlar gelişme çağında, bunu tasarrufu olmaz" gibi sözler duyduk. Diğer taraftan "Abla, ne zaman okulda ücretsiz yemek yiyeceğiz" diyen çocukların o kocaman gülüşlerini, gözlerindeki sevinci gördüm. Çocuklar, "Böyle bir şey olacaksa biz de sizin yanınızdayız" deyip elimizden bildirimleri alarak ailelerine götüreceklerini söylediler. Çocukların bile ailelerinin zor şartlarda kendilerini okuttuğunun farkında olması üzücü bir durum.

Konuştığımız velilerle telefonlaştık. Bundan sonraki süreçte veliler ile bir araya gelip hep beraber yapabileceklerimizi konuşacağız. Okullarda her öğrenciye bir öğün ücretsiz, sağlıklı yemek haktır deyip başarıya ulaşmak için mücadeleye devam edeceğiz.

Elif SAĞIROĞLU
Çorlu/TEKİRDAĞ

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Bir öğüne ve eğitime bütçe istiyoruz!

Okullar açıldı ama bir sorun biz veliler neler yaşad! Kardeşinin eski defterini bu senenin yeni defteri yapan, komşu çocuğunun eski çantasını bu senenin yeni çantası yapan... Bu ekonomide takdir edersiniz ki artık "yeni"yi edinmek çok güç. O yüzden uzun bir süredir takas, dayanışma, eldekini sağlam muhafaza etmeye çalışma gibi yöntemlerle çocukları okula gönderiyoruz.

İş yerimde bir arkadaşımın oğlu bu sene belediyenin kreşine başladı. Bir ihtiyaç listesi geldi elimize. Liste 60 kalem... Biz de bu listeyi sadece arkadaşımıza yük etmeyelim, hepimizin katkısı olsun, dedik. Her birimiz listeyi bölüştük. Kimimiz kalemliği, kimimiz boya önlüğünü, kimimiz boya kalemini alalım derken listeyi tamamladık. Belki biz el atmasak arkadaşımız yine alırdı ihtiyaçları ama listedeki 5-6 malzemenin tutarı, ortalama bir kırtasiyede 650-700 lira civarında. Tamamı kim bilir kaç bin lira ediyor. Bu ihtiyaç listesini paylaşan okullar, kurumlar aldıkları paraları ne ya-

lıyor?

Mecliste yakın zamanda bütçe görüşmeleri yapılacak. Eğitime ayrılan bütçe nerede? Okulları hâlâ veliler temizliyor, çocuklar leş gibi tuvaletlerde ihtiyaç gidermek zorunda kalıyorlar. Hâlâ bağış adı altında emekçilerin cebine göz dikiyorlar. Hâlâ çocuklar okula aç gidiyor. Çocuklar okula aç giderken bir ihtiyaç listesi dayanışmayla tamamlanırken AKP'li vekiller utanmadan sucuk partileri yapıyor.

Dayanışma birliğimizi diri tutar, korur ama şunu sürekli hatırlatmamız lazım: Çocukların eğitim giderleri ve eğitime dair her şey ücretsiz olmalıdır, bu bir hak. Zenginlerin çocukları tüm imkanlarıyla hayata devam ederken emekçilerin çocukları açlıkla boğuşuyor. Buna dur demek de elbette bizim elimizde. Bu sesi yükseltmeye devam etmemiz gerekiyor. Çocuklarımız için sağlıklı ücretsiz bir öğün yemeği ve en temel hak olan nitelikli eğitimi talep etmeye devam edeceğiz.

Aslıhan ÖZDEMİR
Esenyurt/İSTANBUL

Görsel: Canva Yapay Zeka

İUP: İşçiye harçlık, öğrenciye hastalık

Fotoğraf: Canva yapay zeka görsel oluşturma aracı

Bir öğretmen Maltepe-İstanbul

İş Gücü Uyum Programı (İUP) kapsamında temizlik çalışanları okullarda haftalık 3 gün süreyle 6 bin 800 lira gibi bir “harçlık” ile çalışmaya başladı. Ancak benim okulumda olduğu gibi birçok okulda hâlâ yeteri kadar çalışan yok.

Tasarruf adı altında çocuklarımız hijyenik olmayan şartlara mahkum bırakıldı. Devlet okulları kendi hallerine bırakılmış, beton yığınlarına dönüşmüşken “Daha nereden tasarruf edebiliriz” diye düşünüldü: “Öğretmenin suyundan, çayından kesemem. Kendi alıyor. Çocuğun yemeğinden kesemem, zaten açlığa mahkum edip bir öğün yemeği beslenme alışkanlığına uygun görmedim. Hmm, bu kadar hijyene de ihtiyaç yok” dediler galiba.

Bu program ile asgari ücretin altında, adına “harçlık” dedikleri bir ücretle insanları Avrupa’da da “1 avroluk işler” diye anılan işler gibi güvencesiz işlerde çalıştırarak sözde işsizliğin önüne geçilecek. Oysa güvencesiz istihdamı kalıcılaştıracak bir sistem bu. “Harçlıkla” çalıştığınız süre sigorta başlangıcına da etki etmeyecek, emeklilik primleri-

ne de etki etmeyecek. İşçi statünüz olmadığı için genel sağlık sigortası dışındaki bir prim yatırılmayacak.

İşsizlik, yoksulluk, meslek edinememiş olmak bizim yetersizliğimiz gibi ele alınıyor. Ülkenin sosyal politikası ile ilgisi yok gibi davranıyorlar.

Şimdi kimsenin yapmak istemediği işleri yapacaksınız bir de harçlık alacaksınız. Harçlık gönülden kopup birine verilen bir şey, çocuğumuza verdiğimiz gibi. Verenin inisiyatifine kalmış bir şey. Adına ücret denmeyip hak olmaktan çıkarılmaya çalışılsa da belirlenmiş saat kadar birine çalışacağız ve aldığımız para ücret olmayacak, biz de işçi olmayacağız. Hiçbir hakkımız da olmayacak.

5 katlı kalabalık bir okul, 3 gün süreyle temizlenemeyeceği için geri kalan işi okul aile birliği çözmeye çalışıyor bizde de. Okulların açılmasının üstünden 2 hafta geçmesine rağmen 3 temizlik çalışanı var. Onlardan da biri bir hafta önce biri 3-4 gün önce geldi. Biri de geçen seneden beri burada çalışıyor. Alacakları 6 bin 800 lira. Geri kalan 2 gün çalışmaları ve ücretlerinin asgari ücrete tamamlanması için okulun ailelerden para toplanacak.

ÇELİŞKİNİN BÖYLESİ

Bu harçlığa reva görülen çalışanları-

mızın hepsi kadın. Biri okulda çalışmaktan önce mahallede küçük bir tekstil atölyesinde aylık 9 bin liraya, sigortasız çalışıyormuş: “Astım başlangıcı oldum, çok tozlu bir iş. İşten çıkınca üzerimiz bembeyaz oluyordu. ‘Yarım saatte şu kadar iş bitirmen gerekiyor’ diyorlardı. Strese giriyorduk. En azından burada karışan olmaz diye düşündüm. Bu okulda daha önce bir sene çalışmıştım. Prim yatmasa da asgari ücret olmasa da en azından asgari ücreti okul tamamlar. Tiksinip yapamayan da oluyor gerçi. Beni kaç kere aradılar, demek ki bulamıyorlar çalışacak birini.”

İşçi kadın prim günlerinin yatmadığını, yarın öbür gün işten çıkartılsa tazminat alamayacağını söyleyerek, “Düşsek, kaysak, sakatlınsak... Okul o kadar da güvenli bir yer değil. Geçen sene iş güvenliği diye bir eğitim verildi. ‘Ona dikkat edin, buna dikkat edin. Kayarsınız, düşersiniz’ diye. Bu sene de insanları böyle güvencesiz çalıştırıyorlar. Bu nasıl bir çelişki?”

Çalışanlar tasarruf tedbiri adı altında yapılmaya çalışana anlam veremiyorlar. Temizlik ve hijyenden vazgeçmenin sonuçlarını “Biz her gün aynı şeyi baştan yapıyoruz. Kalan iki günde yapış yapış olur, böceklerin her

yer. Her kata bir eleman olacak şekilde birilerini işe alsalar. Sigortamızı yapıp, asgari ücret verseler” diyerek ortaya koyuyorlar.

Devlet okullarında yaşananları örtmeye çalışan açıklamalara da sözleri var:

“Bir eleman yerine aynı parayı 3 kişiye veriyorlar. ‘Veliden para almanın’ diyorlar. Bu okul ne olacak? Bu işi her sene okula bırakmaları ve eleman değişmesi çok saçma. İş kavrayana kadar ara tatil geliyor mesela. İşe girdiğim sene 15 tatile 3-4 gün kala sigortamızı durdurdu İŞKUR. 3 gün para almadan çalıştık. E, ne yapalım kışın ortasında? O çocuklar ne yapacak pislğin içinde? Hastalıktan kırılırlardı.”

Bu süre zarfında ülkenin dört bir yanında veliler temizlik için okullara çağrıldı. Öğretmenler de yaptı temizlik. Tasarruf adı altında bunlar oldu. Eğitimden tasarruf olmaz. Öğretmeni koruyan kanunları tartışmaya açanlar da “Çok kadrolumuz var” diyerek bir yandan öğretmen atamayp ücretli öğretmenliği kalıcılaştıran da veliyi her konuda tek başına bırakan da öğrencilere temizlik ve hijyenden mahrum bırakan da aynı.

ÖNCELİK EĞİTİM DEĞİL

4 ÇOCUĞUM var. 2 oğlum örgün eğitime devam ediyor. Kızım hem çalışıyor hem de açık öğretimde okuyor. Eşim iki aydır işsiz. Bir süredir düzensiz çalışıyor. Küçük çocuğumu ana sınıfına yazdırmak için okula gittiğimde bana ilk söyledikleri “5 bin lira kayıt parası vereceksin. Aylık 750 lira aidat vereceksin” oldu. Bir de 5 bin lira kırtasiye malzemesi için para istediler. Ben de bunları karşılamaya-cağım için gerisin geri eve geldim. 7. sınıfa giden oğlumun okul masrafları 5 bin lirayı geçti. 4. sınıfa giden oğlum için ise bin lira istediler.

Okullarda hademe yok. Oğlum diyor ki “Anne, tuvaletler çok pis giremiyoruz.” Çocuk eve koşsa koşsa geliyor tuvaletini yapmak için. Haftanın 3 günü çikolatalı ekme koyuyorum beslenmelerine. Hep aynı şeyi koyunca iki gün yese de üçüncü gün yemeyip geri getiriyor.

Dersler 30 dakikaya düşürüldü. Öğretmen diyor ki “Dersin 10 dakikası çocukları susturmaya çalışmak ile geçiyor. 20 dakikada biz ne anlatacağız?” Ücretsiz, MEB’e bağlı dersane gibi bir şey olsa... Belediyenin bilgi evi var o da yetersiz kalıyor. Anne, baba ne kadar biliyor da ne öğretsin çocuklara? Derslerin uzatılması, sınıflardaki kişi-

sayısının azaltılması gerekiyor.

Öğretmenlerimizin diyor ki “İmkancınız varsa İkitelli’deki okullara vermeyin çocuklarınızı. Sınıflar çok kalabalık.” Parası olanlar iyi okullara gönderiyor. Bizim durumumuz yok diye çocuklarımızın iyi bir eğitim almaya hakkı yok mu? Yani başımıza O mahalleye okul yapıp ücretsiz servisler ile İkitelli’deki yoğunluğu azaltmıyorlar, çünkü devletin ve MEB’in önceliği eğitim değil. Parası olan okuyor. Parası olmayan okumasın, işçi olsun diyorlar.

Yasemin
Küçükçekmece/İSTANBUL

Canva Pro Kolaj

Sözde Filistin sevdası pratikte ticarete devam

Seren AKKAYA
Ankara

SİNCAN Fatih'te bulunan işçi duraklarında işe gitmeyi bekleyen kadın işçilerle Filistin'de yaşanan savaşa dair neler düşündüklerini ve hükümetin bu konuya yaklaşımını nasıl değerlendirdiklerini soruyoruz. Kadın işçiler, hükümetin Filistin'de yaşananlar konusunda hiçbir şey yapmadığında ortaklaşırken politikaların ülkede hayatı güvensizleştirdiğini ifade ediyor.

Sincan OSB'de çalışan bir kadın işçi Filistin'de özellikle çocukların yaşadıklarından dolayı kendi hayatından bile utandığını ifade ediyor: "Yemek yerken, duş alırken utanıyorum. Çünkü oradaki çocuklar en basit şeyleri bile yapamıyor." Kendini seçeneksiz gördüğü için AKP'ye oy verdiğini ifade eden kadın işçi, hükümetin politikalarından kendisinin de şikayetçi olduğunu, bu konuda bir şey yapmayacağını farkında olduğunu belirtiyor.

Durakta iki kadın işçiye rastlıyoruz. İkisi de Filistin'de yaşanan savaştan dolayı çok üzgün olduklarını belirtiyor. Hükümetin politikalarını tartışmaya açtığımızda ise işçiler, "Hiçbir şey yapmıyor bu hükümet Filistin konusunda, neyi değerlendirelim ki? Ticarete bile devam ediyorlar" diyorlar.

DEVLET BİR ŞEY YAPMALI

Durakta rastladığımız diğer işçi, "Bugün Filistin yarın başka bir ülke, zayıf buldukları ülkelere saldıracaklar, bizim yapacağımız hiçbir şey yok. Güçlü olan devletler istediğini yapıyor" diyor.

Başka bir kadın işçi ise "Biz ne yapabiliriz ki? İnsanlar geçim derdine düşmüş. Başka bir şeyle ilgilenemiyor bile. Maaşlar düşük, kıralar yüksek" diyerek günlük hayattaki endişelerini dile getiriyor. Bir başka işçi de "Esas bir şeyler yapması gereken devletin kendisi" diyor.

Başka bir kadın ise her yerde savaşların yaşandığını ve hiçbir yerin güvenli olmadığını söylüyor. Mevcut hükümetin değişmesi gerektiğini söyleyen kadın işçi özellikle Narin'in öldürülmesinden sonra çok güvensiz hissettiğini ifade ediyor.

Fotoğraf: Ashraf Amra/AA

Fotoğraf: Canva Pro Kolaj

Sendikaları harekete geçirecek olan da biziz

Adile DOĞAN

"Hiçbir şey eskisi gibi değil artık. Suratlar asık, bedenler yorgun. İcimde kalan küçük yaşam enerjisini de akşam evde aç bekleyen çocuklara çorba pişirmek için harcayacağım. Dile kolay evde okul çağında 3 çocuk var. Zaten okula yeterli ve doyurucu bir beslenme götüremedikleri için akşama kadar inanılmaz acıkıyorlar."

Bu cümleleri kuran Sevgi, 7 tane ekmeğe almış. "Bu kadar ekmeğe çok değil mi?" diye soruyorum. "Bugün sadece çorba pişirebileceğim. Her biri en az bir ekmeği çorbaya katarak yiyecek ki doysun. Kalan ekmeğe zeytin koyacağım okulda yesinler" diyor.

Sevgi asgari ücretle bir metal fabrikasında çalışıyor ve fazla mesai olmadan geçinemiyor. Sevgi eşinden şiddet gördüğü için boşanmak istiyor. Yaşadığı zorluklar yetmezmiş gibi üstüne bir de eşi onu tehdit etmeye devam ediyor. Şu an eşinden saklanmaya çalışıyor. Eşi onu bulmasın diye gizlilik kararı çıkartmak için mahkemeye başvurmak istiyor fakat bu durumu iş yerine nasıl açıklayacağını bilmiyor. "Peşimde böyle bir bela olduğunu öğrenirlerse işten atılırım" diyor. Sevgi bu konuda çok haklı çünkü daha önce aynı fabrikada çalışan bir başka kadının başına bunlar gelmiş ve işten çıkarılmıştı.

Aslında bu sadece Sevgi'nin değil birçok kadının hikayesi. Sevgi ile sohbetimiz kurduğu hayaller üzerinden ilerliyor. "Ne var yani şöyle çocukların karnı doysa. Benim çocuklarım da her şeyden denebilse. Ne bileyim ekmeğe, zeytin değil de şöyle içine bolca kaşar peynir doldurduğum bir tost yiye-

bilsem" diyor Sevgi.

'KİME GÜVENECEĞİZ?'

Bunları yaşayan birçok insanı anlatmak mümkün. Artık öyle anlatılacak başka hikaye de yok. "Karnımız doyuyor şükürler olsun, hiçbir dert kalmadı durumumuz düne göre daha iyi" diyen kimse yok. Çocuklar bir öğün sağlıklı beslensin diye tartışırken şimdi işçi kadınlar sadece çocuklarının tost yiyebilmesinin hayalini kurar hale gelmiş durumda.

Yaşanan ortak dertler bazı yerlerde kadınların birlik olmaya yana durmaya davetiye çıkaran koşulları oluşturuyor. Ama araya yıllarca sadece ayın sonunu getirmek için çalışmış, "Aman ha hiçbir şeye karışmayayım da işten atılmayayım" diyen işçilerin bir de birbirlerine olan güvensizliği giriyor. Bunlar elbette yeni değil fakat daha derin ve daha kötümser bir biçimde karşımıza çıkıyor.

Birkaç örnekten hareketle özetliyorum. Fabrikada işçiler arasında "Bir şey yapmalıyız" kararı alınmış ama "Kime güveneceğim?" sorusu var akıllarına takılan. Bir de "Hadi diyelim ki işçiyi ikna ettik. Fakat bu defada işçilerin sırtında paslı hançer gibi saplanan bu sendika bürokrasisi yok mu işte buna ne demeli?" diyorlar.

Hacer; "Eşim çalıştığı fabrikada sendikaya üye oldu. Fakat sendikalaştıkları için 7 işçiyi birlikte işten atıldılar. Sendika onlara sahip çıkmadı. Yıllarca tek başlarına 7 işçi kendi buldukları avukatla dava açıp uğraştılar." diyor ve sendikalara güvenmediğini anlatıyor.

DAHA GÜÇLÜ BİRLİKTELİKLER İÇİN

Hangi işçiye dokunsan kötü de-

neyimler çıkıyor karşımıza. Bir şekilde birliğini kuran işçilerin, daha güvenceli bir çalışma ortamı için ilk dillendirdikleri şey sendikalaşmak oluyor. Bir başka örnek de Derya'dan. Derya iki çocuk annesi bir işçi kadın. 8 yıllardır bir metal fabrikasında çalışıyor. Çalışma koşulları üzerine yaptığımız sohbette nasıl zor koşullarda para kazandığını söylüyor. Aldıkları asgari ücretin hiçbir şeye yetmediğini bu nedenle fabrikada fazla mesaiye kalmayarak zam için tepki koyduklarını, ufak da olsa bir iyileştirme zammı aldıklarını anlatıyor ve "Bu yetmez bizim daha güçlü birlikteliğe ihtiyacımız var ama işte kime güveneceksin?" diyerek eski bir deneyimini aktarıyor. Daha önce çalıştığı fabrikada sendika varmış. Ama sendika sözleşme dönemlerinde dönüp işçilere nasıl bir sözleşme istiyorsunuz diye sormamış. "Patronla kapıların arkasında anlaşılardı. Bir baktık zamanla 4 ikramiyemiz 2'ye düştü. Temsilcimiz sanki işçilerin değil de patronların temsilcisi gibi davranıyordu. Bize ustalardan çok o sayı baskısı yapardı. Zamanla sendika varlığını hissedemez hale geldik" diyor.

Bütün bu olumsuzluklara rağmen işçiler yine de birçok yerde birliklerini kuruyor ve sendikalaşıyor. Bu kadar sorgulamamın olması da ayrıca bir olumsuzluk değil. İşçiler bu konuları dün gibi tartışıyor. Kendilerinin de bir denetim mekanizması oluşturması gerektiğinin farkında. Elbette işçilerin sendikaya üye olmayı sadece bir ekonomik durum üzerinden görmemesi ve daha çok sorgulamasına ihtiyaç var. Bu dönem, işçilerin "Bir şey yapmak lazım" eğiliminde olmasının yanı sıra sendikaların durumunu da tartışıyor olmasını getiriyor.

AKCANLAR DİRENİŞİNİN ÖĞRETTİĞİ:

‘Değiştirme sorumluluğu bizde’

Sümeyye YEŞİL
Antep

Antep geçmişten bu yana yükselen sanayisi ve iş imkanları sebebiyle bölgedeki komşu illerden göç alan bir kent. Maraş, Adıyaman, Urfa gibi bölge illerinden ailesi ile birlikte taşı tarağı toplayan insanlar, Antep’in fabrikalarında işe girer ve daha önce bu sayfalarda defalarca gördüğünüz işçi hikayeleri başlar. Hikayemize konu olan Şükran’ın öyküsü de bunlardan birisi. Hani şu Akcanlar direnişinde işçilerin aileleriyle yaptığı eylemde konuşan, işçiler hakkını alabilsin diye haykıran o dimdik kadın.

Şükran 5 kız, 6 erkek çocuğu olan 13 kişilik bir ailenin çocuğu. Urfa’nın bir köyünde doğup büyümüş. Kıt kanaat geçinen bu geniş aile, ellerindeki bir avuç toprağa ne ektiye sofralarında da o bitecek şekilde zamanlarını geçirmiş. Okula gitmeyi hiç düşünmemiş Şükran: “Açıkçası aklımıza da gelmedi okumak.” Köyde kimse okumadığı için önemini de kavrayamadığını anlatıyor.

Şükran’ın 16 yaşına kadar kendi dünyasında kurduğu hayat, abisinin kendi halasının kızını sevmesi ile değişiyor. Şükran da berdel oluyor ve kızın abisi Derviş ile evleniyor.

Çocukluğunda kendi tarlalarında çalışan Şükran, evlendikten sonra artık başkalarının tarlalarında çalışmaya başlamış. Derviş’in şoförlük yaptığı zamanlarda kaynanası ile pamuk ve domates toplamaya gitmiş. O dönem ilk çocuğu Mehmet’e hamileymiş. Ardından Derviş’in askerlik zamanı gelip çatmış. Derviş’in askere gitmesi ile iki çocuğu ile kendini bir göz odada bulmuş. İkinci çocuğu Mahmut da bu zamanlarda dünyaya gelmiş. Çocuklarının bezlerini kış ortasında, damda, yağmurun altında buz gibi suyla yıkamak zorunda kalmış.

Stresle, baskıyla ile geçen bu yıllar

beyin travması olarak dönmüş Şükran’a. Evi ve çocukları ile ilgilenememenin onu çok yıprattığını söylüyor. Zaten kendine gelip iyileştiğinde de ikinci oğlu Mahmut’un kalp hastalığı Şükran’ın bir başka travması olmuş. Bundan sonraki pek çok yılı, Mahmut’u hastaneye götürüp getirmekle geçmiş. Derken ilk kız çocuğu olan Helin doğmuş.

Aradan geçen bu yıllarda dışından tırnaklarından arttırıp biriktirdikleri paranın üzerine bankalardan çektikleri kredileri de ekleyerek Antep’in yoksul bir mahallesinde kendilerine ait bir ev yapmışlar. Oradan oraya sürüklendiği yıllarda kendilerine ait bir evin hayalini kurduğunu söylüyor: “Sonunda biraz rahatladık” diye anlatıyor kendilerine ait bir evin mutluluğunu.

‘PARANIN GÜCÜ
HER ŞEYE YETİYOR’

Kendi evlerine taşınmalarının üzerinden henüz 6 ay geçmişken evin ikinci çocuğu olan Mahmut, mahallede arkadaşları ile otururken bir grubun saldırısına uğruyor. Silahla vurularak hayatını kaybediyor. Şükran’ın yüreğinde hiç silinmeyecek kocaman bir yara açılıyor: “Daha önce yaşadığım sıkıntılar üzerine eve girdiğimde kapıyı kapatabiliyordum ama bu ciğer acısından kaçamıyorsun, hep yanımda. O kadar şey yaşadım ama hiçbir evladımın acısı kadar yakmadı beni.” Dava sürecinde karşı tarafın davranışları, mahkemenin tutumu adalete

olan inancının yıkıldığı ilk nokta olmuş: “Parası olanın gücü her şeye yetiyor” diyor.

Yitirdiği oğlu Mahmut’un ardından kendilerine umut olsun diye doğurmaya karar verdiği minik kızı Zümra’ya bakıyor buğulanan gözleri ile. Zümra’nın onlara iyi geldiğini, yaşama sevinçlerini yeniden yeşerttiğini söylüyor.

Akcanlar işçisi Derviş’in çalıştığı zamanlarda Zümra’nın babasını bir tek pazar günleri gördüğünü belirtiyor. “Şimdi onu da elimizden almaya çalışıyorlar” sözleriyle birlikte konu 7’li sistem ve ücretlerindeki vergi kesintilerine karşı günlerdir direnen Akcanlar direnişine geliyor.

İLK EYLEM, İLK KIVILCIM

Bir ay boyunca Derviş ile birlikte direndiğini anlatıyor. İşçi direnişlerinde ailelerin desteğinin ve direnişin bir parçası olmasının önemini, direnişi nasıl güçlendirdiğini gösteriyor Şükran’ın anlattıkları. Hiçbir zaman Derviş’e “bırak” dememiş. Tam tersi sürekli onu teşvik edip mücadele etmesi gerektiğini söylemiş. Gülerek anlatıyor Derviş’i fabrikaya gönderdiği zamanları. Hatta işçiler Divan otelin önünde açıklama yapacağı gün Derviş hasta olan bir yakınıni ziyarete gitmiş. Şükran işçilerin gözaltına alındığı haberini duyar duymaz Derviş’i aramış. Orada olmadığını öğrenince çok kızmış. “Arkadaşların orada gözaltına alınıyor sen dışarıda ne yapıyorsun? He-

men git emniyetin önünde bekle” diye kızmış kendisine.

Akcanlar işçilerinin aileleriyle birlikte yaptıkları yürüyüş, Şükran’ın katıldığı ilk eylemmiş. İlk eylemin kendisinde bıraktığı etkiyi anlatıyor çocuksu bir heyecanla. Konuşmasını yaparken cümlelerini toparlamadığından, sesinin titremesinden yakınıyor. Bunun sebebinin ise patronlara duyduğu öfke olduğunu ifade ediyor.

30 günden fazla süren direniş süresince en çok neyde zorlandığını sorduğumda ise oğlunun ölümü ile ilk defa yüzleştiği adaletsizliğin şimdi yeniden karşılarında durması olduğunu söylüyor. Bu ülkede parası olanın, zengin olanın işçiyi ezmesinden yakınıyor. Bugüne kadar farkına varmadığı durumu, bununla karşı karşıya kalınca anlayabildiğini dile getiriyor. “Ama artık öğrendim. Nerede bir işçi direnişi var, onlara yardımcı olmak için elimden geleni yapacağım” sözleriyle dile getiriyor yaşadığı farkındalığı. Sadece yanında olmak da değil, kendi yaşadığı farkındalığı komşularının, arkadaşlarının, çevresindeki herkesin yaşaması için sorumluluk hissettiğini ve bu sorumluluğun gereğini yerine getireceğini de söylüyor.

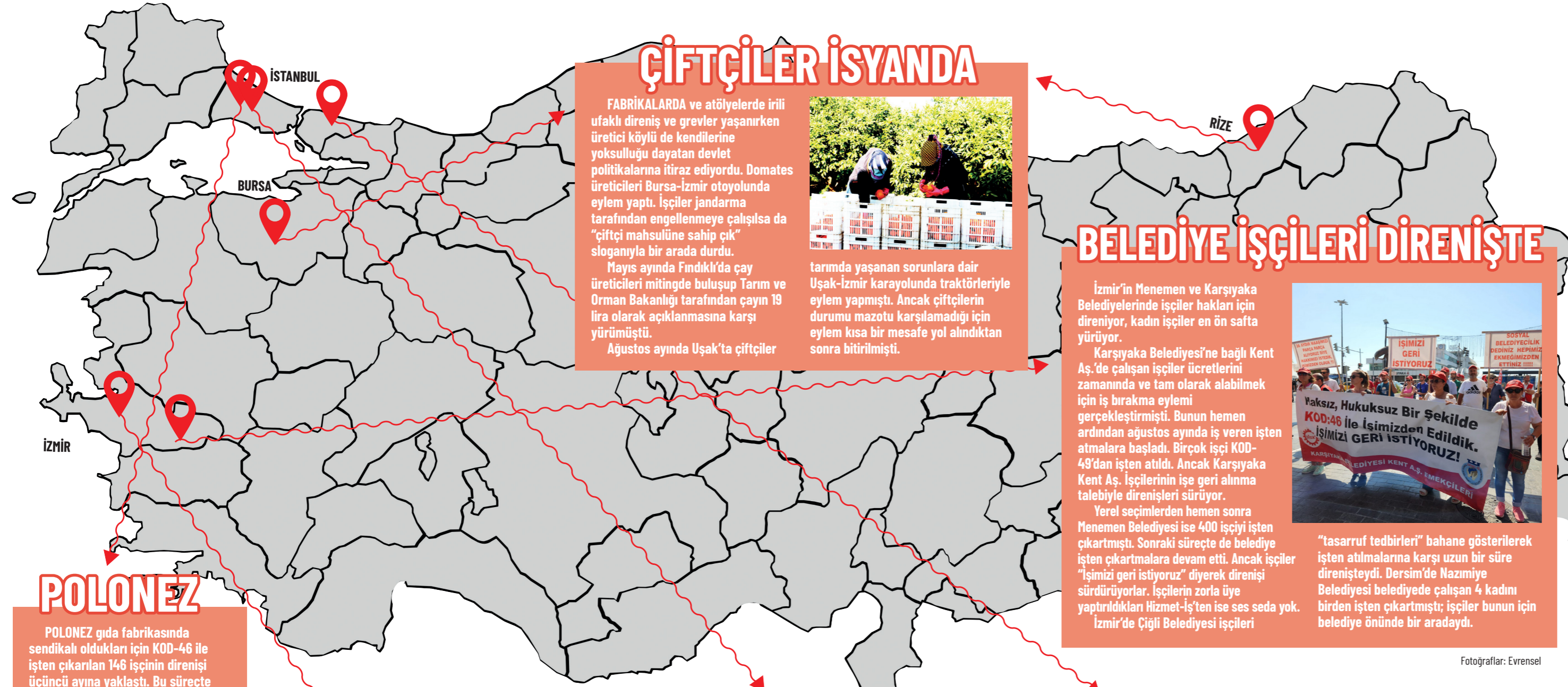
Direniş süresince yanında olanları da asla unutmayacağını söylüyor ve ekliyor: “Emek Partisi elinden geleni yaptı. Sendika elinden geleni yaptı. Şimdi biz ne yapacağız onu konuşalım.”

Yaşadığı tüm zorluklara karşı dimdik duruyor Şükran. Yılların ona yaşattığı her şeyden bir ders çıkararak atıyor adımlarını. Şükran işçi mücadelesi ile tanışan, bu mücadeleye katılan, ona öncülük eden kadınlardan sadece bir tanesi. Günlerce işçilerle birlikte direnip hayatının her alanında mücadele eden kadımlar, bugün Akcanlar direnişine katıldı, eşleriyle yan yana yürüdü. Kadınlar işçilere bu direnişteki en büyük desteği verdi, yol gösterici oldu. Tıpkı Şükran gibi herkesin bu süreçten çıkarması gereken dersler var...

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

MEMLEKETİN HER YANI DİRENİŞ KAYNIYOR!

ÇİFTÇİLER İSYANDA

FABRİKALARDA ve atölyelerde irili ufaklı direniş ve grevler yaşanırken üretici köylü de kendilerine yoksulluğu dayatan devlet politikalarına itiraz ediyordu. Domates üreticileri Bursa-İzmir otoyolunda eylem yaptı. İşçiler jandarma tarafından engellenmeye çalışılsa da "çiftçi mahsulüne sahip çık" sloganıyla bir arada durdu.

Mayıs ayında Fındıklı'da çay üreticileri mitingde buluşup Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından çayın 19 lira olarak açılanmasına karşı yürümüşü. Ağustos ayında Uşak'ta çiftçiler

tarımda yaşanan sorunlara dair Uşak-İzmir karayolunda traktörleriyle eylem yapmıştı. Ancak çiftçilerin durumu mazotu karşılamadığı için eylem kısa bir mesafe yol alındıktan sonra bitirilmişti.

BELEDİYE İŞÇİLERİ DİRENİŞTE

İzmir'in Menemen ve Karşıyaka Belediyelerinde işçiler hakları için direniyor, kadın işçiler en ön safta yürüyor.

Karşıyaka Belediyesi'ne bağlı Kent Aş.'de çalışan işçiler ücretlerini zamanında ve tam olarak alamamak için iş bırakma eylemi gerçekleştirmişti. Bunun hemen ardından ağustos ayında iş veren işten atılmaya başladı. Birçok işçi KOD-49'dan işten atıldı. Ancak Karşıyaka Kent Aş. İşçilerinin işe geri alınma talebiyle direnişleri sürüyor.

Yerel seçimlerden hemen sonra Menemen Belediyesi ise 400 işçiyi işten çıkartmıştı. Sonraki süreçte de belediye işten çıkartmalara devam etti. Ancak işçiler "İşimizi geri istiyoruz" diyerek direniş sürdürüyorlar. İşçilerin zorla üye yaptırıldıkları Hizmet-İş'ten ise ses seda yok. İzmir'de Çiğli Belediyesi işçileri

"tasarruf tedbirleri" bahane gösterilerek işten atılmalarına karşı uzun bir süre direnişteydi. Dersim'de Nazımiye Belediyesi belediye çalışan 4 kadını birden işten çıkartmıştı; işçiler bunun için belediye önünde bir aradaydı.

Fotoğraflar: Evrensel

POLONEZ

POLONEZ gıda fabrikasında sendikacı oldukları için KOD-46 ile işten çıkarılan 146 işçinin direniş üçüncü ayına yaklaştı. Bu süreçte devlet ve Polonez patronu el ele vererek işçilerin direnişini ters kelepçeyle, şiddetle bastırmaya çalışmıştı. Şiddet öyle bir boyut almıştı ki işçilerin çocuklarının da bulunduğu direniş alanına polis biber gazıyla müdahale etti. İşçiler seslerini duyurmak için gece-gündüz demeden Çatalca Kaymakamlığı önünde nöbet tutmuşlardı. Direnişte kadın işçiler, haklarının karşılığını alamamak için en ön safta yer aldı. Çünkü, bir Polonez işçisi kadının da dediği gibi Polonez markasını onlar yaratmıştı.

LEZİTA

LEZİTA işçilerinin seneler süren bir mücadele süreci var. Abaloğlu Lezita fabrikasında çalışan işçiler TİS masasına oturmayan patrona karşı en güçlü silahlarından birini kullandı: Grev!

Lezita grevinde de en önde kadın işçileri gördük. Çünkü kadınlar Lezita'da kötü çalışma koşullarının daha ağır sonuçlarını yaşıyordu. Lezita işçisi Canan yaşadıklarını Ekmek ve Gül'e "Regl olmuşsun, tuvalete gitmene izin vermiyor. Kadın olduğun için keyfi şekilde çalıştırılmıyorsun, mesai ücretin kesiliyor" diyerek anlatıyordu.

Lezita işçileri 7 aydır grevde. Patrona karşı direnişlerini sürdürüyorlar. Grevde geçen her gün patronların onlara sunduğu hayata mahkum olduklarını hatırlıyorlar.

CAREFOURSA DEPO

ESENYURT'ta bulunan CarrefourSA deposunda DGR isimli taşeron firmaya bağlı çalışan sendika temsilcisi 6 işçinin işten atılmasıyla başlamıştı CarrefourSA depo işçilerinin direniş. Sendikalarıyla deponun önüne gelen, işten atılan işçilerle beraber depoda çalışan tüm işçiler iş bırakmıştı. İşçilerin taleplerinin hepsi 17 günlük direniş sonunda gerçekleşti. Yalnızca depo işçilerine değil, tüm CarrefourSA mağazası çalışanları için ara zam talebi ve taşeron firmalar kovularak işçiler için kadro talebi kazanıldı.

MKB RONDO

Patronun yüzde 45 zam dayatmasına karşı yüzde 80'lik bir zam talebiyle greve çıkan MKB Rondo işçilerinin mücadelesi sürüyor. Fabrikada ücretin 18-22 bin lira arası değiştiğini söyleyen işçiler çocuklarının ve kendilerinin ihtiyaçlarını karşılayamayacak duruma geldiklerinde "Yeter" dediklerini anlatıyorlar.

MKB Rondo'da greve çıkan kadın işçilerin ise en temel taleplerinden biri "insan olarak görülme." Kadın işçiler kadın olmanın başı başına bir direniş olduğunu söylerken işçi arkadaşlarıyla birlik olmanın ve grevin gücünü gururla üzerlerinde taşıyor.

İşçiler Mecliste!

3 EKİM günü Türkiye genelinde grev ve eylemleri süren iş yeri ve fabrikalardan işçiler Emek Partisi'nin çağrısıyla Mecliste buluştu. Başlangıçta işçilerin içeriye girmesi "ziyaretçi yasağı" gerekçe gösterilerek engellendi. İçeride olan işçiler dışarıya çıkartılmaya çalışıldı. Ancak engel aşıldı. İşçilerin ve Emek Partisi Ge-

nel Başkanı Seyit Aslan, Emek Partisi İstanbul Milletvekili İskender Bayhan, yayın kurulu üyemiz ve Emek Partisi Gaziantep Milletvekili Sevdâ Karaca'nın katılımlıyla bir toplantı düzenlendi. İşçiler yaşadıkları sorunları ve taleplerini, patronların temsilcileriyle dolu bir Meclis için kendi ağızlarıyla duyurdu.

'Herkes bilsin Akcanlar direnişini biz kazandık!'

BEN 35 gündür Antep'te hakkını arayan bir Akcanlar Tekstil işçisinin eşiyim. Direnişin başladığı günden bu yana 3 çocuğumla birlikte eşime hep destek oldum. Eşim bu süreçte ne yaşadysa ben de onunla aynı şeyleri yaşadım, onunla birlikte direndim. Bugüne kadar hiçbir yürüyüşe, eyleme katılmamışken onlara destek olabilmek için onların arkasında eş, çocuk, anne demeden dimdik durduk. Biz kimseden sadaka istemedik. Biz sadece hakkımız olanı istiyoruz.

Polisler çocuklarının yanında eşimi ters kelepçe ile gözaltına aldılar. Sırf pazar günleri bizimle vakit geçirebilmek istediğinden hakkını aradığı için. Tam okulun açılacağı dönemde okul ihtiyaçlarını karşılayamadığımız için çok zorlandık. Direniş sürecinde sendikamız BİRTEK-sen bize hep destek oldu. Emek Partisi ve Sevdâ Karaca yanımızda durdu. Yapılan dayanışma kampanyalarıyla ve sendikamızın desteğiyle

çocuklarımızın kırtasiye malzemeleri karşılandı.

Eşim pazar günü işe gitmek zorunda kalmasını istiyorum. Patronun yapılmayan vergi kesintisi eşimin üç kuruş maaşından yapılmasını istiyorum. İşçiler bunları söylediği için hepsini KOD-46 ile işten çıkardılar. Onları hırsızlıkla suçladılar. Bizler hırsız değiliz. Asıl hırsız sirtımızdan kazandıkları paralarla servetlene servet katan patronlardır. Bu kadar işçinin ekmeğiyle oynayan patronlar, geceleri yastığa kafalarını nasıl rahatça koyabiliyor? Sizin adaletiniz de zenginden yana.

Eşim, dostumuz, akrabamız ve en önemlisi de çocuklarımız emekçinin hakkını, alın terini nasıl yağmaladıklarını gördü. Herkes görsün, bilsin ki Akcanlar direnişini patronlar değil, biz kazandık!

Bir Akcanlar Tekstil işçisinin eşi
ANTEP

Adım adım sendika

YAKLAŞIK 160 işçinin olduğu bir tekstil fabrikasında ağır koşullarda ve asgari ücretin biraz üstünde ücrete çalışıyorum. Çalıştığım fabrikada verdiğimiz sendikal mücadelenin bize kattıklarını size anlatmak istiyorum.

Fabrikada müdür ve usta başlarının hakaretine, sözlü tacizine katlanmak zorunda kalıyoruz. Bandın başına taktıkları sensörle bir günde ne kadar ürettiğimizi hesaplıyorlar. Sabahın köründe kalkıp akşam 9'a kadar zorunlu mesai yapıyoruz, hafta sonu dahil çalışıyoruz. Sürekli üretim baskısıyla karşı karşıyayız. Müdür sürekli kameradan bizi izliyor. Örneğin aldığımız ücret baskısıyla karşı karşıyayız. Müdür sürekli kameradan bizi izliyor. Örneğin aldığımız ücret baskısıyla karşı karşıyayız. Müdür sürekli kameradan bizi izliyor. Örneğin aldığımız ücret baskısıyla karşı karşıyayız. Müdür sürekli kameradan bizi izliyor. Örneğin aldığımız ücret baskısıyla karşı karşıyayız.

atmıştı. Müdürün korktuğunu görünce bir gururlandık! Tabii başladı hemen aba altından sopa göstermeye, "Ben belediye değilim, size yardım edemem. Biz özel sektörde yan taraflarda işçi alımı var, istiyorsanız oraya gidin" demeye.

Prim hakkımız var ama hastalandığımızda izin kullanma hakkımız yok. İzin alınca primi alamıyoruz. Zorunlu mesaiye kalmadığı, doktor randevusunu iptal ettirmede için tutanak tutulduktan sonra bir işçi arkadaşımızı kovdular.

Fabrikada bunları yaşadıkça "Nasil yapmalı, nasıl düzeltmeli?" diye düşünmeye başladık. İlk önce temiz su içilebilir, hijyenik olmayan tuvaletler ve diğer taleplerimiz etrafında bir araya geldik ve imza topladık. Şimdi bu birlikteliği örgütü bir güce dönüştürmemiz gerekiyordu. İlk başta en yakınımdaki arkadaşım ile iletişim kurdum, yaşamıma dokundum. Önce arkadaş, dost sonra bir yoldaş olarak görmeye başladık birbirimizi. İlk sendikadan bahsettiğimde arkadaşım önce bir durdu. Sendikaya dair bir bilgisi olmadığı için güvensizdi. "Benim borcum var, yok yapamam" dedi. Sonra konuştukça "Sen varsan ben de varım. Sena güveniyorum" dedi. O da en yakınımdaki diğer işçiyi örgütlemeye başladı.

Fotoğraf: Midjourney/Fırat Turgut

Fotoğraf: MA

Narin cinayetinin yeniden sorgulattığı

Elif Ekin SALTIK
Diyarbakır

Günler boyu Narin'in cinayetinin kim tarafından, en çok da hangi sebeple işlendiğine dair sorular etrafında dönüp durdu memleket. 8 yaşındaki bir kız çocuğun katledilip kayıp ihbarı yapılarak aranmasının, aramalar esnasında koskoca bir ailenin soruşturmayı yanlış yönlendirmesinin arka planındakiler hiç tartışılmadı. Bir çocuğun katledilmesi tartışmaları anne ile amcanın yasak ilişkisinden ağabeyin bir köpeğe yaptığı işkenceye pornografinin her tür malzemesinin dedikodu furçası, film senaryosu gibi üzerimize boca edilmesiyle adeta örtüldü.

Evet, 8 yaşındaki Narin el birliğiyle katledildi. Bugün memleketin her bir köşesinde, özellikle de feodal değerlerin en baskın şekilde yaşandığı bölge illerinde her bir kız çocuğunun evlerinde dahi can güvenlikleri yok. Narin'in katledilmesiyle birlikte bütün yaşam alanlarımızı kuşatan erkek egemen aklın merkezine aileyi alıp içerisine kadınları ve çocukları hapsettiğini bir kez daha en somut biçimde deneyimliyoruz. Bunu deneyimlerken de kendi egemenlik alanlarını korumak dışında kadınların ve çocukların hayatlarını umursamayan devletin, bütün mekanizmalarıyla buraya özel çalıştığını unutup "Doğulu, Kürt, feodal, geri kalmış" gibi değerlendirmeler üzerinden kendimizi dışında tuttuğumuz bir yerden tüm bir bölgeyi yaftalı-

yoruz. Sanki tüm bu yaşananlar memleketin batısında yaşanmış gibi...

Narin'in ailesinin hayatını didik didik edip cinayet ile ilgili her tür senaryoyu kurarken, Tekirdağ'da istismara maruz kalan ve yaşam savaşı veren Sıla ile Narin'in yaşadıklarının ortak bir yerden beslendiğinin sorgulanmasının önüne geçilmeye çalışılıyor.

MÜNFERİT DEĞİL POLİTİK

Narin koskoca bir köyde belki de aile meclisi kararıyla katledildi. Neden katledildiği 21 Ağustos'tan bu yana hâlâ ortaya çıkmamış olsa da Güran ailesinin ve Tavşantepe köyünün arkasına aldığı güç, bu cinayetin örtbas edilmesi için her türlü hünerini sergilemiş gibi duruyor. Daha ilk günden arama çalışmalarına katılan aile üyeleri ve köylülerin bir süre sonra cinayet zanlısı olarak tutuklandığına, bu sırada delilleri karartmak için ellerinden geleni yaptıklarına, tüm kolluğu yanlış yönlendirip günlerce Narin'in bulunmasını engellediklerine memleketçe şahit olduk. Ailenin devlet erkanı tarafından "dost bir aile" söylemleriyle korunmaya çalışıldığını, ailenin ve köyün hakim siyaset ile kurduğu ilişki ağları üzerinden cinayeti gizlemeye çalıştığının emarelerini de görmüş olduk. Ailenin tutuklamalar sonrası yaptığı açıklama dahi acılı bir ailenin suistimal edilen, pornografikleştirilen, magazin bir malzeme haline getirilen hayatlarına yönelik bir açıklama değil, devleti arkasına alarak ona ne kadar sadık olduğunu vurgulayan ve memlekete açıktan ayar veren bir açıklamaydı.

Ve tüm bunlar bize Narin neden öldü-

rülmüş olursa olsun aslında yaşanan cinayetin politik bir cinayet olduğunu hatırlattı. Kaybettirme, ailenin korunması, iddia edilen siyasi ilişkiler, arama çalışmalarının şüpheli olan aile üyeleriyle yapılmış olması, herkesin her şeyi bildiği bir köyde Narin'in 19 günün sonra bulunmuş olması cinayetin münferit değil politik olduğunu bize yeniden gösterdi.

TÜİK verilerine göre Türkiye'de 2008-2016 yılları arasında 104 bin 531 çocuğun kayboldu, 8 yıldır ise herhangi bir veri tutulmuyor ya da paylaşılmıyor. Yine eğitimin her alanında derinleşen sorunlardan nasibini ilk alanlar kız çocukları oluyor. Tasarruf tedbirleri kapsamında taşınmalı eğitime vurulan darbe nedeniyle eğitim hayatından çekilen, bir öğün yemeği bile olmadığı için okula gönderilmek yerine evdeki emek sömürüsüne katılan, daha çocuk yaşta evlendirilerek istismara maruz bırakılan kız çocukları...

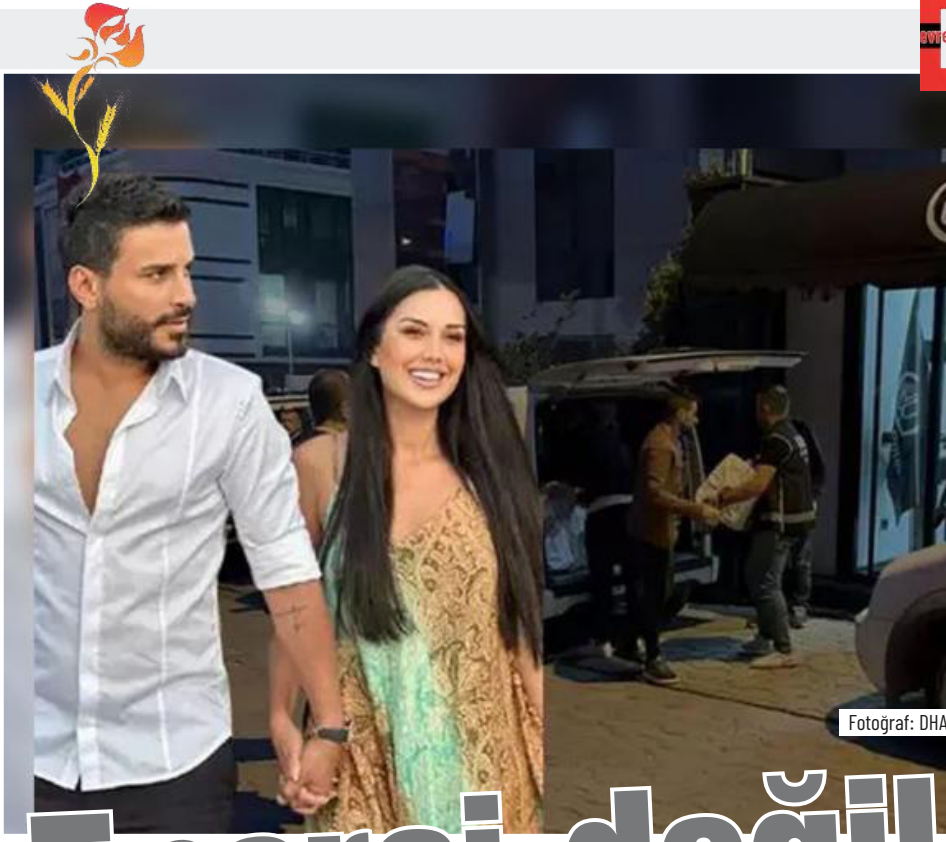
GÜVENLİK ÖNLEMLERİ KADINLAR İÇİN DEĞİL

Her gün bir kadın ya da çocuğun kayıp haberleri ile başlıyoruz güne. Özellikle Narin'in kaybettirilmesinden sonra açığa çıkan bunca şey, olağanüstü güvenlik önlemleri olsa da bu önlemlerin kadınların, çocuklarının hayatını korumak için olmadığını bir kez daha gösteriyor bize. Van'da kaybolan ve bu yazı yazıldığında hâlâ bulunmamış olan üniversiteli Rojin gibi.

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Çocuk Gelişimi Bölümü 1. sınıf öğrencisi 21 yaşındaki Rojin Kabaiş'ten 27 Eylül'den bu yana haber alınamıyor. 25 Eylül Çarşam-

ba günü okula kayıt yaptıran Kabaiş, 27 Eylül'de akşam yemeğinin ardından kaldığı yurttan ayrıldı ve bir daha geri dönmedi. En son annesiyle telefonda konuşarak markete gideceğini haber verdi. Kampüs sahiline gittikten sonra bir daha kendisinden haber alınamadı. Kabaiş'in kişisel eşyaları ise sahilde bulundu. Ailesi Rojin'in intihar etmiş olabileceğine inanmıyor. Arama çalışmaları boğulma ihtimali üzerinden sürdürülüyor. Ama söylediğim gibi burada en önemli husus özellikle bölge illerinde, olağanüstü güvenlik önlemlerinin olduğu kentlerde de kadınların, çocukların can güvenliği yok. Kameralarla donatılan, kolluk güçlerinin her noktada cirit attığı bir kentte genç bir kadın bulunamıyor, korunamıyor. Güvenlik mekanizmaları kadınların, çocukların hayatını korumak için değil onları egemen zihniyetle baskılamak için kullanılıyor. Her yerde kameraların, kolluğun olduğu bir kentte, Dersim'de kaybettirilen ve akıbeti hâlâ bilinmeyen Gülistan Doku'yu hatırlayalım...

Memleketin tüm bölgelerinde ikiyüzlü cinsiyetçi bir kuşatma ile çevrelenmiş durumda hayatlarımız. Her geçen gün bizi daha da çevreleyen, daracak bir alana sıkıştıran bu kuşatmaya karşı ne yapacağız, bu kuşatmayla nasıl başa çıkıp kendimize güvende hissettiğimiz, rahat nefes aldığımız alanlar yaratacağız, hayatlarımızı daha güvenli biçimde nasıl sürdüreceğiz ve çocuklarımızın geleceğini garanti altına alacağız, bunları bir kez daha sorgulamaya, tartışmaya, çözüm yollarını birlikte bulmaya ihtiyacımız var.

Fotoğraf: DHA

Fotoğraf: MA

Enerji değil adaletsizlik

Av. Sevil ARACI

Sosyal medyada kısa sürede edindikleri devasa servetle gösteriş yapmalarıyla tanınan internet fenomeni Dilan Polat ve eşi Engin Polat, 1 Kasım 2023'te İstanbul merkezli 6 ilde başlayan ve ilerleyen günlerde de devam eden operasyonların ardından "Suç işlemek amacıyla örgüt kurma, yönetme", "Suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama" ve "Futbol ve Diğer Spor Müسابakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun'a muhalefet" suçlarından tutuklanmıştı. Haklarında açılan dava kapsamında bir süre tutuklu yargılandılar. Önce Dilan Polat rahatsızlığı gerekçe gösterilerek; ardından da geçtiğimiz haftalarda yapılan duruşmada, 40'ar yıla kadar hapisle cezalandırılması istenen Engin Polat ve diğer tüm tutuklu sanıklar tahliye edildi. Karar, süreci takip edenler için şaşırtıcı değildi. Çünkü soruşturma sürecinden itibaren önce Anadolu Cumhuriyet Başsavcısı, sonra da dosya savcısı değiştirilmiş; iddianame de bu karara yol verecek zayıflıkta hazırlanmıştı.

Ekmek ve Gül dergisinin Eylül sayısındaki yazısında yargının hızının, yargılananın kimliğine veya olayın niteliğine göre ne kadar farklı olduğunu Dilruba Kayserilioğlu'na yaşatılanlar üzerinden tartışmaya çalışmıştım. Dilan Polat ve eşi de eylül ayı boyunca tahliyeleri ve sonrasında yaptıkları paylaşımlar ile gündemden düşmediğinden, merceğimize takılmayı hak ettiler. Konu bu güzide şahısların yargılanmaları olunca, kendilerinin en öne çıkan suçları olan kara para aklama meselesine de bir mercək tutmakta

fayda var tabii.

Kara para aklama, yani bir suçta dayanılarak yasadışı şekilde elde eden geliri, yasal elde edilmiş gibi görünür hale getirme suçunun tarihi çok eski. Ancak İngilizce'de kara para aklama terimine karşılık gelen "money laundering" in kökeni, ABD'nin ünlü mafya lideri Al Capone'un icraatlarına dayanıyor. Al Capone, neredeyse hiçbir evde çamaşır makinesinin olmadığı 1930'lu yıllarda aldığı çamaşırhaneler zinciriyle; kumar, uyuşturucu, fuhuş gibi öncül suçlardan elde ettiği servetini legalize etmeye çalışırken bu çamaşırhanelerin ifşa olmasından sonra, kara para aklama kavramına karşılık olarak İngilizce'de "money laundering" yani para yıkama ifadesi kullanılmış ve suç bu şekilde ifade edilmiş.

Bu kısa etimolojik bilginin ardından ülkemizde kara paranın aslında o kadar da kara olmadığına da değinmekte fayda var. Ne de olsa yıllarca birbirini ardından çıkarılan "varlık barışı, vergi barışı" gibi düzenlemelerle vatandaşlara varlıklarını yurda getirmeleri, vergi dairesine beyan etmeleri ve vergi matrahlarını artırmaları halinde vergi incelemesi ve başka bir tarihyat yapılmayacağı vaat edilmiş, bu yolla varlık sahiplerinin "kara para"ları, devlet eliyle "ak"lanmıştı.

POLAT DAVASINDAN NURCAN ARSLAN DAVASINA

Konu varlık, mal mülk, zenginlik olunca yargıdan caydırıcı cezalar beklemek de biraz hayalperestlik olabilir ancak. Değil mi ki ülkemizde "gemisini yürüten kaptan"dır, çalınan minarelere kılıflar çok önceden hazırlanmıştır. Üstelik Can Yücel'in "BİR ÇİN ŞİİRİ"nde de dediği gibi;

"Dâvacı zengin, dâvalı yoksulsa"

*Zenginden yana işler yasa
Dâvacı yoksul, dâvalı zenginse
Dâvalıda kalır yine nizâhı arsa
Dâvacı da dâvalı da zenginse dâvada
Özür diler çekilir aradan kadı
Dâvacı da dâvalı da yoksulsa, bak,
Sade o zaman işte yerin bulur hak..."*

Dilan Polat ile "kocisi" Engin Polat'a ne olacağını bilemeyiz. Ancak yine onların davası ile aynı tarihlerde görülen Nurcan Arslan davasında ne olduğunu biliyoruz. İstanbul Küçükçekmece'de 8 yıl önce Abdullah Melih Barış tarafından, arkadaşlık teklifini reddettiği gerekçesiyle öldürülen Nurcan Arslan'ın davasında mahkeme "Yargıtay'ın kararına direnilemez" diyerek fail hakkında verilen "tasarlayarak öldürme" suçundan müebbet hapis cezası kararını bozdu. "Kasten öldürme" suçundan 25 yıl hapis cezası verdi. Fail Barış, daha önce yargılandığı davada üç kez "tasarlayarak öldürme" suçundan müebbet hapis cezasına çarptırılmış olsa da Yargıtay, "suçun tasarlanmadığı" gerekçesiyle kararı üç kez bozmuştu. Yerel mahkeme ise daha önceki davalarda Yargıtay'ın bu kararına direnmişti. Ancak şimdi katil, yakında tahliye olabileceği bir ceza almış oldu.

Kadın cinayetleri davalarında kadınların ısrarlı takibi ve davaya sahip çıkması ile kararların kadınlar lehine değiştiğini gördüğümüz davalar da oluyor. Nurcan Arslan kararının hemen ertesi gününde karara bağlanan Sevilay Karlı cinayeti dosyası da bunlardan biri. Hakkında uzaklaştırma kararı aldırıldığı ve boşandığı Ümit Karlı tarafından öldürülen Sevilay Karlı'nın davasında mahkeme heyeti, kadına ve boşanmış eşe karşı kasten öldürme suçundan, indirim uygulama-

dan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verdi. Umuyoruz bu ceza da yüksek yargının elinden kuşa çevrilerek dönmez.

ROJİN'İN SESİ OLACAĞIZ

Kadınları, çocukları, LGBTİ'leri, engellileri, hayvanları, kısacası dezavantajlı durumdakileri korumakla mükellef olan kolluk güçlerinin ve yargı makamlarının türlü saiklerle görevlerini yerine getirmediklerine şahit oluyoruz. Eylül ayı boyunca küçücük bir köyde kaybolup 19 gün sonra cansız bedeni bulunan 8 yaşındaki Narin Güran'a ne olmuş olabileceğini tüm Türkiye birlikte tartıştı ancak net bir cevap alınmadı. Bu yazının yazıldığı tarihte de halen Narin Güran cinayetinin gizemi çözülememişti.

Çocukların ve kadınların kaybedilmesine, intihar adı altında veya başka türlü şüpheli ölümlerle aramızdan koparılmasına alıştırmaya çalışılıyor. Üzerinden geçen yıllara rağmen Gülistan Doku olayında da tıpkı Narin cinayetinde olduğu gibi zanlılar devlet büyüklerine yakınlıkları ile anılıyordu.

Şimdi de Van'dan gelen bir kayıp haberi ile sarsıldık. Üniversite öğrencisi Rojin Kabaiş'ten 27 Eylül akşamından beri haber alınmıyor. Çocukların ve kadınların kayıplara karışmasına göz yuman, ülkeyi kadın ve çocuk mezarlığına çeviren bu iktidardan hesap sormanın, kendimiz ve çocuklarımız için birleşmenin zamanı geldi de geçiyor. Daha kaç kadının, çocuğun kaybını elimiz kolumuz bağlı izleyeceğiz? Bu olayın da kapatılıp unutturulmasına izin vermemek adına tüm kız kardeşlerimizi olayın yakın takipçisi ve Rojin'in sesi olmaya çağırıyoruz.

ANKARA GARI

10 EKİM ANKARA GAR KATLIAMI DAVASI

Anılan bir gün değil, bir adalet mücadelesinin adı

Fotoğraflar: Evrensel

Av. İlke İŞİK*

Bazı acılar durur orta yerde. Unutmazsınız, unutmak da istemezsiniz aslında. Hatta bir süre sonra birlikte yaşadığımız bir şey olur. Varlığınız olmazsa olmaz bir parçası...

Zaman geçer; günler, aylar, yıllar geçer. Zamanın bir noktada, o günde bir şekilde kaldığını bilirsiniz, yaşarsınız an be an. Siz ilerlersiniz zamanın içinde, aksi mümkün değildir zaten. Kilo alıp verirsiniz, saçınız uzar, kısalır. Yeni giysiler alırsınız, arkadaşlarla keyifli masalarda oturursunuz, işinizi yapmaya devam edersiniz, sevinirsiniz, üzülürsünüz... Ama işte tüm bunları zamanın kaldığı o günle birlikte yaşarsınız. Mesele dişinizi fırçalarken o güne dönersiniz, o anları ne kadar net hatırladığınıza şaşırırsanız bazen çok neşeli bir anınızda bir ses sizi o güne götürür.

9 yıldır böyle yaşayanlar var bu ülkede. 10 Ekim 2015 gününde tarihlerin, saatlerin, takvim yapraklarının durmuş olduğu bir hayatı yaşayanlar. Ankara'nın orta yerinde Ankara Garı'nın hemen önünde yaşananlar. Çok güzel bir bina, bu arada Ankara Garı. Şimdilerde arkasına hızlı tren istasyonu, yanına yöresine eklentiler yapılsa da hepsine, her şeye inat güzeldir.

10 Ekim 2015 gününden bu yana başka bir şey demek o bina ve binanın önü. İŞİD'in iki canlı bomba ile barış mitingine saldırdığı günden bu yana Ankara Garı, aynı Türkiye gibi eskisi gibi değil. 104 kişinin hayatını kaybettiği, yüzlerce kişinin yaralandığı, binlerce kişinin tanıklık ettiği, ülkenin en büyük katliamının üzerinden 9 yıl geçti. İŞİD'in şehirleri ele geçirdiği, kadınları köle yaptığı, katlettiği bir dönem yaşadı insanlık. Hi-

lafet ilan eden bir örgüt katliamlar örgütlerken Türkiye üzerinden İŞİD'e katılmak üzere militanlar geçti. Antep başta olmak üzere birçok şehir İŞİD üsleri haline dönüştü.

İŞİD örgütlenmesine engel olunmadı, izin verildi, hatta teşvik edildi. "Öfkeli çocuklar" dedi dönemin Başbakanı, insanlığa karşı işledikleri suçlar görmezden gelindi. Sonra, 2015 döneminde İŞİD ülkede birçok katliam örgütledi.

Ülke 2015 Haziran seçimlerine giderken seçim öncesi ve sonrası sırasıyla geldi katliamlar. HDP Adana ve Mersin binalarına konulan bombalar, HDP Diyarbakır mitingindeki bombalı saldırı, Suruç katliamı, 10 Ekim Ankara katliamı...

Ülke bu katliamlar eşliğinde seçimlere gitti. AKP kaybettiği Haziran 2015 seçim sonuçlarını tanımayarak ülkeyi kasım ayında yeniden seçime götürürken 10 Ekim Ankara katliamı seçimin tamamlayıcısı idi adeta. "Kaos mu istiyorsunuz buyurun size kaos", "400 milletvekili verin bu iş bitsin" sözleri, bu sürecin belki itirafı, belki açıklaması, belki de ilanıydı.

Katliamın hemen arkasından ülke adeta bir cezaevine dönüştürülürken adalet mücadelesi başladı. Ülkenin orta yerinde bir katliam yaşanmıştı ve bunun sorumlularının yargılanması gerekiyordu. Mahkemeler kuruldu, cüppelerini giymiş hakimler ve savcı yerlerini aldı. Günler, sonra aylar ve hatta artık diyebiliriz ki yıllar sürdü yargılama. Sorumlu 10 İŞİD'li bulundu ve mahkum edildi. "Sorumlu bunlar" denildi.

Bu yargılamaya göre katliama yol veren, göz yuman Ankara, Gaziantep, Adıyaman, Kilis ve pek çok ilin emniyet müdürlüğü yetkililerinin sorumluluğu yoktu. İstihbaratlar olmasına karşın bunları gizleyenlerin de. Katliam planlayıcılarını katliamdan 10 gün önce tespit etmelerine

rağmen yakalayamayanların da. Katliamı planlayanları, canlı bombaları daha önce izlemelerine rağmen gözaltına bile almayanların da. Katliamdan sonra anket yaparak oyların artışı takip eden ve bu katliamla iktidar tesis eden siyasilerin de.

Geç gelen sağlık hizmetlerine ilişkin de bir sorumluluk bulmadı bu ülkenin mahkemeleri, katliamın hemen arkasından yaralılara yardım etmek yerine gaz bombaları kullanan polislerde de. Sadece Ankara 4. Ağır Ceza Mahkemesi değil, tüm kurumlar el birliği ile "kamu görevlilerinin ve siyasilerin hiçbir sorumluluğu yok" dedi.

İçişleri Bakanlığı gizlediği evrakları özel ekipler kurarak sansürledi, savcılar gizledikleri kanıtları odalarında sakladı, yapılan suç duyuruları hiç dokunulmadan yıllarca raflarda tutuldu. Anayasa Mahkemesi de katıldı bu kervana en son. Devlet tek vücut olup 10 Ekim Ankara katliamındaki sorumlulukları yok etmeye çalıştı.

Hatta İŞİD'in insanlığa karşı suç işlediğini görmezden geldiler tüm tablo ortada olmasına karşın. 1 Temmuz 2024 günü Ankara 4. Ağır ceza Mahkemesi ikinci kez verdiği kararla bunu söylerken dosya hâlâ firari sanıklar açısından devam ediyordu. Yeni duruşma günü 24 Aralık 2024 tarihi olarak belirlendi. Verdikleri karar ise yine istinaf ve temyiz aşamalarına taşınmış durumda.

"Bunlar bu ülkede yaşanır zaten, adalet yerine gelmez bunu biliyoruz" diyebilirsiniz. 9 yıllık bu süreç, ülke gündemin sürekli bir parçası olabildi ama. Gerçek sorumluları gizlemeye çalışan yargı süreci tüm kamuoyunun takibi ile sürdü. Ülke gündeminin sürekli değiştiği, baskı ve polis şiddetinin sokaklarda kol gezdiği ortamda, 10 Ekim Ankara Gar katliamı yargılamasının tüm duruşmaları ağzına

kadar dolu duruşma salonlarında gerçekleşti. Ülkenin dört bir yanından geldi davanın sahipleri.

Gerçekleri gizlemeye çalışan devlete rağmen bu adalet mücadelesi sonucunda ortaya çıkmış durumda katliamın sorumluları. Bu mücadele sayesinde ulaşılan deliller, gizlenmeye çalışılanlar kamusal hale geldi. Yani duruşma salonlarına sıkışmamış bir yargılama süreci başlatılmış oldu. En çok da kadınlar doldurdu salonları. Çocuklarını, eşlerini, kardeşlerini, sevgililerini kaybetmiş kadınlar sürdürdüler bu mücadeleyi. Yan yana gelmekten vazgeçmediler. Dile kolay, yıllar boyu devam eden duruşmalar... Yanlarında büyüyen çocukları ile yol parasını sağdan soldan bularak geldiler. Saatler süren duruşmalara, İŞİD'li sanıkların hakaretlerine katlandılar. Buldukları her insana anlatmaktan yorulmadılar. Mahkemeye dertlerinin adalet olduğunu büyük bir sabırla her fırsatta söylediler.

Son duruşmada iki gün boyunca tek tek konuşular yine. Tüm sorumluların yargılandığı güne kadar vazgeçmeyeceklerini ilan ettiler. O yüzdendir ki, 10 Ekim 2015 tarihli Ankara Gar katliamı sadece anılan bir gün değil, bir adalet mücadelesinin adıdır. Bir unutturmama mücadelesi, bir inat ve sabır mücadelesi. Zöhre, Nesligül, Şafak, Nuray, Derman, Halime, Nebile, Serpil, Nebahat, Hatice ve adını sayamadığımız nice kadının mücadelesi.

O mücadele sayesinde "vazgeçmeyeceğiz" deyişimiz. O mücadele sayesinde o gün kaybettiklerimizi asla unutmayışımız. Tüm sorumluların yargılandığı gerçek adalet ulaşacağımız o güne kadar sürecek...

*10 Ekim Ankara Gar katliamı davası avukatlarından

Barınmak ne mümkün?

Görsel: Canva Pro Kolaj

Ülke genelinde olduğu gibi Dersim'de de kiralar aldı başını gidiyor. Öğrenciler, ev kadınları, çalışan kadınlar hepsi dertli. Bir anda iki katına çıkan kiralardan memur olmayana ev vermeyen ev sahiplerine...

Bişeng AŞULA
Serpil BÉRK
Dersim

Artan kira fiyatları yaşamı gittikçe zorlaştırıyor. İş olanağının olmadığı kentte asgari ücretin üzerinde kira ücretleri isteniyor. Kira zamlarını konuştuğumuz kadınlar, ev kiralatmanın yüksek olmasından dolayı temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandıklarını, kazandıkları paranın çoğunun kiraya gittiğini ifade ediyor.

'OKULA GİTMEK İÇİN İZİN İSTİYORUM'

BUNLARDAN biri de Munzur Üniversitesi öğrencisi Seren, iki yıldır yaşadığı Dersim'de çağrı merkezinde çalışıyor. Zamanı okuldan çok işte geçiyor. "Okula gitmek için izin istiyorum çünkü çalışmam lazım. Kaldığım oda eşyalı ve ayda 9 bin lira kira ödüyorum. Asgari ücret alıyorum, maaşımın yarısı kiraya gidiyor. Eğitimimi tamamlamak için çalışmak zorundayım" diyen Seren, eğitim gördüğü alana dair sohbet etmek istediğini ama hayat pahalılığının tüm gündemlerin önüne geçtiğini söylüyor.

'AİLEME YÜK OLUYORUM'

LİSE öğrencisi Deniz ise kendisi gibi iki kardeşinin de öğrenci olduğunu, hem eğitim masrafları hem de kira derken ailesinin dur durak bilmeden çalışması gerektiğini söylüyor: "Belli günlerde aileme köye gidip onlara yardım ediyorum. Bostana ektiğimiz sebzeleri satıp destek oluyorum aileme, aynı zamanda kendi masrafımı da çıkarmaya çalışıyorum. Beni nasıl bir geleceğin beklediğini düşününce kaygılıyım. Aileme yük olduğumu düşünüyorum. En azından kira ücretleri daha makul olsa bir nebze rahatlardık."

'ÇİFT MAAŞLI KIRACI İSTİYORLAR'

İKİ çocuğu olan Sema kira fiyatlarının asgari ücretten daha fazla olduğunu söylüyor ve ekliyor, "Bu kiralatı ödeyebilmek için ya zengin olacaksınız ya da evdeki herkesin çoluk çocuk demeden çalışması gerekiyor. Dersim'de ev sahipleri çift maaşlı ve memur kiracı istiyor. İş olanaklarının olmadığı bir kentte böyle bir beklentileri var" diye sitem ediyor.

'ASGARİ ÜCRET MUTLAKA ARTIRILMALI'

NUPELDA, 1+1 eşyalı evde 4 bin lira kira verirken kirası 9 bin lira olmuş. Kent merkezinde kiralık başka ev aramış ama fiyatlar çok fazla olunca Mazgirt ilçesine bağlı Göktepe'ye gitmekte çareyi bulmuş. Yaşadığı süreci şöyle anlatıyor: "Ev sahibim apart olarak gösterdiği için oturduğum evi, 6 ayda bir kira-

ya zam yapıyordu. Gerekece olarak bunu söylüyorduk bize, itiraz ettiğimizde 'Zor geliyorsa çık' cevabını aldık. Eşim Göktepe'de çalıştığı için oraya taşınmak zorunda kaldık. Taşındığımız ev, eşimin iş verenine ait. Kira ödemeceğim en azından. Eşimin aldığı asgari ücretle geçinmeye çalışıyoruz. 2 aylık çocu-

'KREŞ ÜCRETİ MAAŞTAN FAZLA'

ZEMİN katta balkonu olmayan bir evde, kirasının iki katına çıktığını söylüyor Aysel. Geçimini ailesinin desteğiyle sürdürmeye çalıştığını ve zorlandığını dile getirerek "Daha önce köyde aileme birlikte yaşıyordum, iki yıldır kirada yaşıyorum. Çocuğum için köyde çok imkan yok, bu yüzden kirada oturmak zorundayım. Ailem desteklemese bunu da yapamam. İşe girip çalışmak için çocuğumu verebileceğim tam günlük kreşlerin ücreti kiradan daha fazla. Ev sahiplerine yasa yüzde 64 diyorsa bunun uygulanması lazım ama nerede... Herkes kafasına göre artış yapıyor, kiracı nasıl ödeyecek diye düşünen yok. Bu işin denetlenmesi gerekiyor, fahiş zam yapanların cezalandırılması gerek, başka türlü önüne geçilmesi zor" diyor.

"Ev kirasını ödedikten sonra kalan parayla nasıl yaşayacağız?" diye soruyor bir çocuğu olan Tülay, "Tek maaşla geçinmeye çalışan birçok insan gibi kredi kartıyla ay sonunu getirmeye çalışıyoruz. Bir çoğumuz sağlıklı beslenemiyoruz. Kazandığımız, kira ve faturaya ancak yetiyor" diye ekliyor.

ğum var, onun da ihtiyaçları var. Şehir merkezinde yaşamak olanaklı ama 15-20 bin lira kirayı nasıl ödeyelim? Bir ara kaynamayla yaşamayı düşündük ama onlar da kalabalık. Zor olacaktı. Neyse ki böyle bir seçeneğim var şimdilik. Asgari ücretin artırılması gerekiyor. Mevcut ücret yaşamayı bırakın, kiraya bile yetmiyor. Ev sahiplerinin kafasına göre kira belirlenmesinin önüne geçilmesi gerekiyor" diyor.

Tek denetlenen giriş-çıkış saati

ÜNİVERSİTE okumak için yeni bir şehre taşınmak, bir de o şehirde yurttta kalmak üniversiteli olma deneyimini sonuna kadar yaşamamızı sağlıyor. Ancak çok sınırlı bir bütçeyle geçinmek zorunda olan biz öğrencilerin hayatı bundan 15 sene önce komedi dizilerine konu edilse de artık sadece dramatik senaryolara konu olabilir.

KYK kadın yurtlarında uygulanan giriş-çıkış saati uygulaması, bizi güvenlik adı altında baskılarken aynı yönetim geç kalan öğrencileri dışarıda bırakarak, yurttan atmakla tehdit etmekten geri durmuyor. Hal tam böyleyken Van'da bir kız kardeşimiz, Rojin'e günlerdir ulaşamıyor. Devlet yurtlarında dikkatle denetlenen tek şey yurda geç saatte girmemen. Ancak güvenliğin kimsenin umurunda değil. Burs ile geçinmek imkansız olduğundan, ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmak zorunda olan öğrenciler saat uygulaması yüzünden işe alınmıyor.

4-6 kişilik odalarda, internetin çekmediği, kimimizin kendi çalışma masasının bile olmadığı koşullarda eğitim hayatımıza devam ediyoruz. Zorluklar yurtlarda son bulmuyor. Kampüslerimizde de çeşitli sorunlarla karşılaşılıyor. Atanmış rektörlerin kampüs içindeki uygulamaları, cinsel tacize karşı alınmayan önlemler biz öğrenci kadınların en çok vakit geçirdiği ortam olan kampüsleri güvensiz ortamlar haline getiriyor.

Eğitime ayrılan bütçenin kamuda tasarruf tedbirleri kapsamında kısıtlanması ve bu bağlamda bazı üniversitelerde ring sayılarının azaltılması gibi kararlar, ulaşım hakkı bir yana üniversiteli kadınların güvenli ulaşımını doğrudan etkiliyor.

NE YAPABİLİRİZ?

Bu sorunlar karşısında yurtlarımızda cinsel tacizi önleme kurulları, öğrenci temsilciliği gibi yapıları ve bunların önemini tartışalım; kampüsümüzde var olan kadın topluluklarının bir parçası olup buraları daha da nitelikli hale getirelim. Genç kadınlar olarak güvenli, eşit ve özgür bir geleceği yaratabilmenin bugün yan yana gelebilmemizle mümkün olduğunu unutmayalım.

Pelin

Yıldız Teknik Üniversitesi öğrencisi/ İSTANBUL

Fotoğraf: Evrensel

Genç kadınları kuşatanlara karşı

mücadelemiz var

Selinay UZUNTEL
İstanbul

Türkiye’de ve dünyada hayatlarına yönelik baskılara karşı, aklınıza gelebilecek her mücadele alanında en ön safta genç kadınlar yerini alıyor. Her adımda biriktirdikleri deneyimleri büyüterek yola devam ediyorlar. Özellikle geçtiğimiz sene seçimlerle harlanan LGBTİ karşıtlığı, kadınların adının sadece aile içinde anılması ve hayatın her alanında örgütlenen gerici genç kadınların gündeminin bir parçası. Tabii AKP’nin YRP’ye HÜDA PAR gibi unsurlarla ittifak yapması, bu partilerin meclise girerek güç ve meşruiyet kazanması, kazanılmış haklarımızı yönelik saldırıların artacağı yönünde de oldukça endişe yaratmıştı. Ancak yerel seçimlerde CHP’nin 46 yıl sonra birinci parti oluşu, AKP’nin nihayet güç kaybettiğinin “resmi” bir göstergesi olarak görüldüğünden motive edici bir nitelik de taşıdı. Göçmen sorunu, milliyetçi söylemler ve yükselen sağ, Filistin gibi birçok gündem de genç kadınlar açısından tartışma konusu.

ÇALIŞARAK OKUMAK BİR ZORUNLULUK

Genç kadınların “Artık geçinemiyoruz” çığlıklarından en çok öne çıkan sorunun ekonomi olduğunu anlayabiliyoruz. Muhtemelen yalnızca ekonominin “kötü” olmasından değil, onun beraberinde getirdiği çokça sorundan da bahsedebiliriz.

Üniversiteli olmayı unuttuğumuz, okula gitmeyip bir işe girmeyi “tercih” etmenin normalleştiği hatta “akıllıca” bulunduğu zamanları yaşıyoruz. Neden mi? İstanbul Planlama Ajansı’nın yaptığı araştırmaya göre İstanbul’da üç kişilik bir evde kalan bir öğrencinin aylık maliyeti 18 bin 750 lira, 17 bin 2 lira olan asgari ücretin üzerinde.

Bu, özette şunu söylüyor: Bırakalım kültür-sanat, eğlence faaliyetlerini aç kalmamak, İstanbul Kart’a para yüklemek, kirayı ve faturayı ödemek gibi dertlerle boğuşuyoruz. KYK bursu da 2 bin lira iken eğitimimize devam edebilmek için çoğunlukla yarı-zamanlı, güvencesiz işlerde ucuza çalışmak zorunda kalıyoruz. E, güvencesiz çalışıp eğitim hakkını garanti altına alması ve bizi koruması gereken devlet tarafından yalnız bırakılınca iş yerinde tacize, mobbinge maruz kalmak dünden daha çok kanıksanıyor.

Diğer tarafta ise asansörü bir cinayet aletine dönüştüren KYK yurtları var. KYK yurtları 6-8 kişilik, adım atacak yerin olmadığı odalarla; katlarda ortak kullanılan banyo-tuvaletlerin hijyenden olabildiğince uzak olduğu, sağlıksız yemekleri yemek zorunda bırakıldığımız, asansörlerin bozuk olduğu, son giriş saatini 5 dakika geçersen hakkında tutanak tutulduğu, bir erkeğin elini kolunu sallayarak içeri girebildiği gü-

venliksiz şartlarla dolu. Bir de depreme dayanıklı mı dayanıksız mı bilmediğimiz, her gece yurt başımıza yıkılır mı düşüncesi ile yatağa gidilen tedirginlik hali var.

SÖZÜMÜZ VAR

Bu tablonun toplamında bizleri hem eğitimden koparmaya çalışıyorlar hem de yaşam alanlarımızda söz hakkımız olmasını istiyorlar. Yurtlarda manevi danışmanların sohbetleri özel olarak planlanıyor ama çamaşır makinelerinin azlığı problemi çözülüyor, kampüste yüzlerce öğrencinin mücadelesiyle kazanılan Cinsel Tacizi Önleme Kurulu (CİTÖK) gibi mekanizmalar işlevsizleştiriliyor, yönergelerin içeriği boşaltılıyor, Öğrenci Temsilciliği Kurulu (ÖTK) seçimleri yıllardır yapılmıyor. Okullarımızda herhangi bir şeye ilişkin bizlere söz hakkı tanınmıyor. Rektörlerin TÜBİTAK başkanı gibi Sanayi ve Teknoloji Bakanı Yardımcısı gibi atanan isimler olması üniversitelerin sermayenin kuluçka merkezleri olması planıyla örtüşüyor.

Ancak...

Bunların karşısında geçtiğimiz dönem ODTÜ’de bir kadın yurduna okulun öğrencisi olmayan bir erkek girip kadın öğrencileri taciz etmişti, okul ise sorumluluğunu almamıştı. Bunun karşısında kadınlar yurtlarında forumlar aldı, dayanışma grupları kurdu. Yurttaki sorunların çözümü için yurt temsilcilikleri kurduğu örnekler de var.

Bunların karşısında tacizci bir akademisyenin okuldan uzaklaştırılmasını sağlayan, İstanbul Üniversitesinde onlarca kulübü yan yana getirerek Cinsel Tacizi Önleme Komisyonu (CİTÖK) kuran kadınlar var.

Boğaziçi’nde atanmış rektörler sonrasında etkisiz hale getirilen CİTÖK’ün işlevli hale gelmesi için yüzlerce imza toplanan kadınlar var.

Yurt bahçelerini ve kent meydanlarını dolduran, günlerce memleketin dört bir tarafında “katil KYK” sloganıyla Zeren’in ölümünün hesabını soran, “Yaşamak istiyoruz” diyerek güvenli yurt talebini yükselten kadınlar var!

Güvenli kampüs, güvenli yaşam talebinin ısrarlı ve istikrarlı biçimde yürütülmesinin kazanımları var. Buradaki kazanımlar ne iktidarın ne de burjuva muhalefetin bizleri çektiği yerden geldi. Buradaki kazanımlar bizlerin en acil taleplerimiz etrafında birleşmesiyle, dayanışmayla, mücadeleyle, örgütlü hareket etmeyle geldi.

Tüm bunlar gösteriyor ki kazanılmış ve sahip kılınmış bir hak varsa orada biz kadınların ısrarlı mücadelesinin varlığıdır. Bu mücadeleyle kurulan birlikleri korumak için aynı ısrarla, farklı mekanizmalar geliştirmek dünden çok daha acil bir yerde duruyor.

Biz yüzümüzü bir arada olmaktan aldığımız güce, dayanışmamızın her birimizde bıraktığı umuda, bizlere dayatılanlara karşı duyduğumuz öfkeyi hayallerimizdeki gelecek için bilediğimiz tarafa dönmeliyiz.

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

ÜNİVERSİTELİ KADINLAR:

Güvenli kampüsler için yan yana!

Üniversitelerin başlamasıyla birlikte yine kampüslerde yan yana gelen öğrenci kadınlar birlikte dertlerini paylaşmaya, mücadeleyi büyütmeye devam ediyor. Farklı üniversitelerde kurdukları kulüplerle yan yana gelen kadınlar, güvenli kampüs talebinde ısrarcı.

YTÜ KADIN ÇALIŞMALARI TOPLULUĞU:

SEN YOKSAN BİR EKŞİĞİZ

YILDIZ Teknik Üniversitesi Kadın Çalışmaları Topluluğu dördüncü senesinde de Yıldızlı kadınlarla buluşuyor! Üniversitelerde antidemokratik uygulamaların rektör atamalarıyla devam ettiği günlerde kulüp ve topluluklar üzerindeki sansür ve baskılar sürerken daha büyük bir dayanışmayı birlikte örme ihtiyacımız da artıyor.

Üniversiteli kadınlar her yerde olduğu gibi Yıldız'da da birçok sorunu yüz yüze geliyor. Bugün hâlâ derslerde karşılaştığımız cinsiyetçi içeriklere, davranışlara karşı bir arada durmaya devam ediyoruz. Kadına yönelik şiddet ve cinsel saldırılar büyük kampüs duvarlarının, turnikelerin arkasında da devam ederken etkin CİTÖK talebimiz güncelliğini koruyor.

Arzuladığımız yaşamı, hayalimizdeki üniversiteyi ancak birlikte kurabiliriz. Tüm Yıldızlı kadınları güvenli bir geleceği, eşit ve özgür bir yaşamı kampüslerimizden başlayarak kurmaya davet ediyoruz. Unutma, sen yoksan bir kişi ekşisiz. YTÜ KAÇAT'a katıl, dayanışmamızı birlikte büyütelim!

İAÜ KADIN ARAŞTIRMALARI KULÜBÜ:

KADINLAR YALNIZ HİSSETMESİN DİYE

İSTANBUL Aydın Üniversitesi Kadın Araştırmaları Kulübü olarak güvenli kampüs alanımız için CİTÖK'lerin kurulması gerektiğinde ısrarcıyız.

Biz kampüsteki kadın arkadaşlarımızla farklı alanlara dair tartışma sürdürüyoruz. 6284'ün önemini, şiddetin ne olduğunu, savaşın bugün kadınları ne ölçüde etkilediğini ve bunlar gibi onlarca konu hakkında konuşabiliyoruz. Hayatlarımıza bir nebze olsun dokunabilmek, birbirimize 'nasılsın' diyebilmek için yan yana geliyoruz. Hiçbir kadın arkadaşımız yalnız hissetmesin diye birlikte dayanışmayı büyütüyoruz. İAÜ'de kız kardeşlerimizle güvenli kampüs ortamını oluşturabilmek ve yaşamımızın her alanında mücadele etmenin olanaklarını birlikte öğrenmek adına seni de kulübümüze bekliyoruz!

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

İÜ KADIN ÇALIŞMALARI KOMİSYONU:

SORUNLARIMIZA BİRLİKTE YANIT ARIYORUZ

İSTANBUL Üniversitesi Kadın Çalışmaları Kulübü olarak 2021 yılından bu yana kadınlarla dayanışmayla faaliyet sürdürmeye devam ediyoruz. Güvenli kampüs ortamını nasıl yaratabiliriz, kampüsümüzde ya da hayatın diğer alanlarında yaşadığımız baskı, şiddet ve zorluklar karşısında nasıl daha hızlı yan yana gelebiliriz, karşılaştığımız zorluklarla aslında neden karşılaşıyoruz ve bunun önüne nasıl geçebiliriz gibi soruların cevaplarına birlikte ulaşmaya çalışıyoruz. Bu sene de bu soruların cevaplarını birlikte arayacağız. Çünkü ortaklaşan sorunlarımız ve taleplerimiz etrafında kulüp aracılığı ile yan yana geldiğimiz her an sorularımıza birlikte cevaplar bulabildik, çoğu zaman bu cevaplarla harekete geçtik. Örneğin güvenli kampüs talebimiz için fakültelerimizde CİTÖK forumları yaptık, kulüpleri yan yana getirdik ve üniversitemize CİTÖK'ün kurulmasını sağladık. Yeni dönemde de bu mücadeleyi güçlendirerek devam etmenin sorumluluğuyla başta CİTÖK'ün etkin işletilmesi, kadınların sınıf-fakülte birlikleri kurması, birbirlerinden daha çok haberdar olması, birlikte okuması ve tartışması için bir araya geleceğiz. Sosyalleşme alanlarımız tek tek daraltılırken birlikte sinemaya da gideceğiz, sergi de gezeceğiz, tiyatro da izleyeceğiz, yan yana geleceğiz.

Görsel: ALLE yapay zeka ile oluşturuldu

Yurdun dört bir yanında 'yurtsuzuz'

İlgün ÇERİBAŞ
İzmir

ÜNİVERSİTELERİN açılmasıyla birlikte yurtlarımıza geri dönüş yaptık, kimimiz KYK yurtlarında hayatta kalmanın kademliyi kimimizin ise yurttaki ilk senesi. Türkiye'de sorunların bin bir tanesi gün geçtikçe derinleşirken, belki de hayatları en çok daralan öğrenciler ve kadınlar oluyor.

Yaşadığımız kentten başka bir yerde okumanın zorluklarının başında barınma masrafları geliyor. İzmir gibi öğrenci nüfusunun yüksek olduğu bir kentte, KYK yurtları bu nüfusun yarısını bile karşılayamıyor. Alım gücünün eridiği, zamların ve hayat pahalılığının önüne geçilemez biçimde arttığı günlerde ev kiralari-özel yurtlar astronomik rakamlara ulaşmışken, KYK yurtları devletin sunması gereken bir gereklilik değil de bize çıktığı için kendimizi şanslı saymamız gereken bir kuruma dönüşüyor.

Ayrıca KYK yurtlarındaki sorunlar dünden bugüne devasa boyutlara ulaşarak ilerliyor. En iyi haliyle 5 kişi kaldığımız odalar, çalışma-dinlenme alanlarının sınırlılığına upuzun yemek kuyrukları, sabah erkenden kalkıp çamaşır yıkayabilmek için bütün günümüzü ona göre planladığımız sorunlar katmerleniyor. Hijyenin ve nitelikli beslenmenin "lüks" olarak görüldüğü yurtlarımıza her sene gelen zamları düşünürsek neredeyse burs ve kredilerimizin hepsini yurda ödüyoruz. Okul ve barınma masraflarını karşılamak için çalışan arkadaşlarımız ise 23.00'de yurda giriş yapmala-

rının zorunlu kılınması engeliyle karşılaşıyorlar.

Yurt koşullarına ilişkin tartışmaları derinleştirirken, pek çok yurttaki ortaklaşan sorunların kaynaklarına ve çözüm yollarına ilişkin tartışmaları da ortaklaştırdı. Geçtiğimiz yıl ihmallere nedeniyle kaybettiğimiz arkadaşımız Zeren Ertaş'ın ardından yurdun dört bir yanındaki yurtlarda arkadaşımızın hesabını sormak ve "Ölmeye değil yaşamaya geldik" sloganını büyütme için buluştuk. Zeren Ertaş'ın arkasından yükselen sesler sadece onun hesabını sormuyordu, o güne kadar birikerek gelen temel ihtiyaçlarından mahrum bırakılan öğrencilerin taleplerini yükseltiyordu. Çünkü "çözülmüş" gibi yaparak sorunları öteleyen bu sistem yaşanan tüm sorunların katlanarak büyümesini de beraberinde getiriyor.

Bugün ihtiyacımız olan ise tam da bu beraberliğin gösterdiği örnekleri büyütebilmek. Süreç boyunca irili ufaklı kazanımlarımızın en istikrarlı olanı fiili ya da resmi olarak kurulan öğrenci temsilcilikleri oldu. Söz, yetki ve karar hakkının tanındığı, yurt yönetiminde öğrenci temsilciliğinin rol oynadığı, her katın, her bloğun bir temsilcisinin olduğu, taleplerin ve sorunların yurt idarelerine temsilciler yoluyla öğrencilerin ortak iradesi olarak götürüldüğü, bir mekanizmayı örgütlemeye olan ihtiyacımız bugün çok daha belirgin.

Denetleme ve karar alma mekanizmalarına dahil olabilecek bir yapıyı örgütleyebilmek, içinde yaşadığımız yaşam alanlarını kazanabilmemiz, nitelikli ve güvenli barınma koşulları için tek ve geçerli yol olacaktır.

'Sayfayı çevirdim, yeniden başladım'

Fotoğraf: Pexels

Zeynep RONYA
Yüzüncü Yıl Üniversitesi-Van
öğrencisi

21 yaşındayım. Amed'de doğdum, büyüdüm. Bu yaşım kadar da Amed'de yaşadım. Büyüdüğüm mahalle, suç oranı yüksek bir mahalleydi. Bu yüzden hep evde zaman geçirirdim. Dizi, film, kitap, müzik ile geçirdi zamanım. Aşırı muhafazakâr bir ailede büyüdüm. Hayatım boyunca sürekli tesettüre girmem için baskı yapıldı, hiçbir zaman benim seçtiğim veya içime sinen bir kıyafetim olmamıştı. Namaz kılmam için de aynı şekilde baskılanıyordum. Kendi fikirleri dışında farklı bir fikir duymaya katlanamazdım babam. Her zaman sorun yaşardım fakat çocukluk döneminde babam ne derse doğrudur deyip susardım.

Lise yıllarım ise böyle değildi. Başkaldırmayı ve yüzleşmeyi öğrendim. Babamın bana öğrettiği dini fikirleri araştırır, çoğu zaman da reddederdim. Kendi düşüncelerim tam da bu yıllarda şekillendi. Önce evde başladı sonra okulda devam etti. Yeni fikirlerle, yeni insanlarla tanıştım. Öğrendiğim her şeyi de hemen babama anlatırdım biraz da olsa belki onun da fikirlerini değiştirebilirim diye. Sonra fark ettim ki tam tersi oldu. Ben anlattıkça ailemin bana olan bakış açısı değişti. Korkmaya başladılar "Kızımız komünist oldu" deyip duruyorlardı.

'GÖZÜMÜN ÖNÜNDE OL'

Bu süre benim için çok zordu çünkü art arda kısıtlamalar gelmeye başladı. Telefonumu kurcalamaya başladılar, eve giriş çıkış saatlerime kısıtlamalar geldi. Daha sonra arkadaşlarımla görüşmeme izin vermediler. Böyle yaklaşık iki yıl gibi uzun ve zorlu bir süreç

yaşadım. Bu süreçte depresyon dönemim de başladı diyebilirim. Artık hiçbir şeyden keyif almamaya başladım. Bu dönem tam da lise son sınıf olduğum döneme denk gelmişti. Üniversite sınavına girmiştim ve aklımda tek bir hedef vardı o da arkeoloji okumaktı. Tarihe çok fazla ilgi duyuyorum. En büyük hayalimdi arkeolog olmak. Hatta tüm çocukluğum belgesel izlemekle geçirdi. Özellikle Hacettepe de arkeoloji okumak istiyordum fakat tüm ailem beni başka bir şehre göndermeyecekleri konusunda hemfikirlerdi beni de bu fikre ikna ediyorlardı. Ben de çok korkuyordum açıkçası. Başka bir şehirde asla yaşayamam diyordum ama arkeoloji dışında başka bölüm okursam da yaşayamam diyordum ve üniversite için tercih yapmama kararı aldım.

Artık benim için gerçekten de hiçbir şeyin önemi yoktu. Fakat daha sonra abim açıcılık okumam için teşvik etti. Babam da "Eğer okursan abin ile sana kafe açarım. En azından gözümün önünde ve abinin yanında olursun" diyordu. Sonra hiç istemeyerek açıcılık okudum. Fakat ilk senem bittikten sonra böyle devam edemeyeceğimi fark ettim.

'KUTSAL AİLE' GERÇEĞİ

Tekrar sınava girdim ve Amed'de arkeoloji okumaya başladım. Fakat iki yıl geçtikten sonra fark ettim ki hayalim olan bölümü okuyor olmama rağmen ben hâlâ mutsuzum. Arkadaşlarıma baktığımda onlar sürekli tiyatrolara, konserlere giderlerdi. Ben ise sadece okula gidip gelirdim. Buna daha fazla dayanamadım ve bir süre ailemden gizli bir şekilde Kürtçe kursuna gitmeye karar verdim. Oradaki arkadaşlarımla sosyalleşmeye çalıştım. "Yeni insanlar, yeni fikirler tanıdım" derken ailem kursa gittiğimi öğrendi. Babam öğrendikten sonra fiziksel şiddet uygulamaya da başladı. Abilerim,

YENİ BİR HAYAT BAŞLIYOR

BAŞKA şehri tercih etmeye karar verdim. Tek başıma olmak istiyordum, ailemden uzak kalmak istiyordum. Tercihlerin ardından babama durumu anlattım ve Van'a mühendislik okumak için tercih yaptığımı söyledim. Aslında çok büyük bir tepki bekliyordum fakat beklediğim olmadı. Aradan zaman geçti ve Van'a gideceğim gün geldi. Bavullarımı hazırlarken yeniden tepkiler gelmeye başladı. Sürekli "Sen zaten yapamazsın, hemen geri gelersin" denilip dalga geçiliyordu benimle. "Kaç yıl geçti, kaç yaşına geldin, artık otur evde koca bekle. Ne okuyacaksın" diyordu babam. Bu laflar çok ağırdı benim için... Ya tamam deyip oturacaktım evde ya da tüm korkuma rağmen her şeyi göze alıp gidecektim. Ben gitmeyi seçtim.

Şu an Van'dayım, yerleştim. Evet zor fakat hayatımda ilk defa özgür olduğumu hissettim. Arkadaşlarımla birlikte

dışarıda gezerken hâlâ telefona bakıyorum acaba babam ne zaman arayacak da kızacak "eve dön" diye. Bu süreçte geçmişe dönüp bakınca gerçekten de hayatımın sadece kısıtlandığını gördüm. Şu an "babam görürse kızar" dediğim ne kadar kitap varsa aldım, okuyorum. Korkusuzca okumak ve gezmek istiyorum. Belki herkes için çok sıradan olan ama benim için imkânsız olan o çiçekli elbiseyi boyuna, rengine bakmaksızın giymek istiyorum.

Bu süreç artık "Tek başına yaşayamazsın, biz olmazsak sen bir hiçsin, sen kadınsın, otur evde koca bekle" evresinden çıkıp daha özgür yaşadığım bir evreye geçtim. Böyle de devam edeceğimi umuyorum. Benim gibi olup, korkutulup eve hapsolmuş kuzenlerime, diğer kadınlara destek olmak istiyorum.

ablalarım, annem, kuzenlerim herkes babamı haklı buluyordu. "Biz senin iyiliğini düşünüyoruz. Hapishanelerde çürümeni istemiyoruz" diyorlardı. Hâlbuki yaptığım tek şey anadilimi öğrenmekti, kitaplar okumaktı. Bütün bunların ardından arkeolojiyi de bırakma kararı aldım ve biraz daha içine kapanık bir ruh haline büründüm. Her günüm ağlayarak geçiyordu. Arkadaşlarımla sosyal medyada paylaştıkları fotoğraflara, katıldıkları etkinliklere bakıp üzülmüyordum. Bir gün artık daha fazla dayanamayacağımı fark ettim. Üçüncü kez sınava girdim ve tek bir fikrim vardı: Ne olursa olsun ben bu evden kurtulacağım.

Sınav sonuçları açıklandı ve gitmek kararlıydım. Fakat aileme bunu nasıl anlatacağımı bilmiyordum. Aslında

anlatmama gerek bile yoktu çekip gidebilirdim ama bir tarafım bunun da doğru olmadığını söylüyordu. Sürekli vicdan azabı çekiyordum. Aradan zaman geçti ve bir arkadaşımınla dertleştim. Olan bitenden bahsettim. Kendisi de Amed'de okuyordu bu yüzden de beni çok iyi anlıyordu. Hatta aynı süreçlerden geçmiş biriydi. Bu arkadaşım bütün olaya olan bakış açımı değiştirdi. Yıllar boyunca "kutsal aile" kavramına sıkıştırılmış bu psikolojik işkenceyi fark etmemi sağladı. "Baban o senin, istediğini yapar" cümlesinin arkasındaki gerçekleri tek tek fark ettiğim bir sürece girdim. Yaşadığımız düzende "aile" kavramının gerçekliğiyle yüzleştim. Söyledikleri benim iyiliğimi düşündükleri için değildi aslında. Kendi düşüncülerini dayatmaktı.

Filiz GÜR*

*“Hiç kimse kendisinden onun kendisinden istediğinden daha fazlasını istememiştir.”
Stephan Zweig*

Hiç tutulum yok diyor doktor, rahat olun. Ailede hastalık öyküsü olduğu için istedim bu görüntülemeyi.

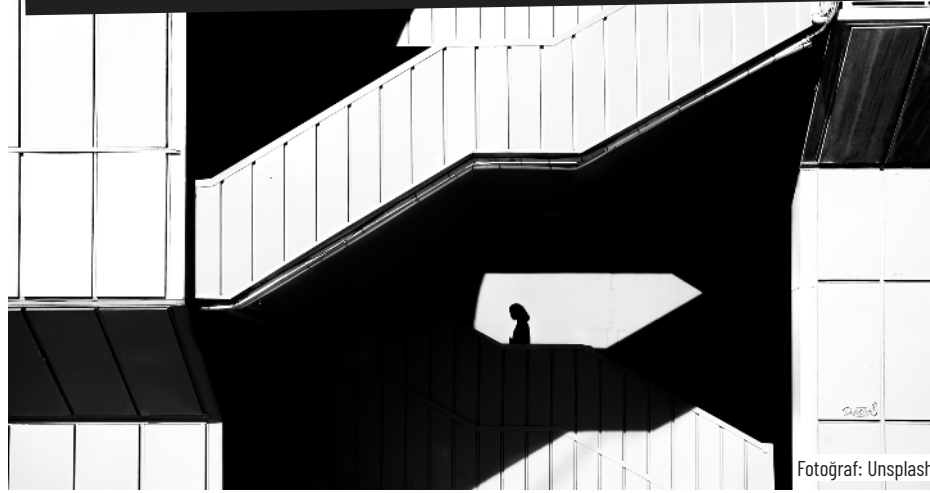
Doktorun söylediklerinden sonra rahatlayınca aslında gizli bir gerginlik içinde olduğumu fark ediyorum. Aniden gidersem pek güzel olur da şimdilik araştırılan kısım ile ilgili sonuçlar temiz.

Peki ben olduğum yerden olacağım yere giderken düşe kalka görüntülene görüntülene elime verilen bu listedeki şeylere tik atmak için mi rahatlıyorum?

Yapamadıklarım, yapılacaklar listesi. Hangilerini gerçekten yapmak istiyorum, hangileri yapmam gerektiğini düşündüklerim, zihin sisinin arkasından net göremiyorum. Mesela araba kullanmayı sevdiğimi, kullanmayı öğrendikten sonra anladığım gibi acaba voleybol oynamayı da öğrensem sever miyim? Bilmediğim için sevdiğimi düşündüğüm şeyleri aslında gerçekten seviyor muyum yoksa iyi yaptığım için sevdiğimi mi düşünüyorum? “E hiçbir” diye bağırıyor içimden dalgacı bir ses. Oyalanıyorsun. Burada oyalanmalısın. Burada oyalanmaktan başka çare yok.

Geçenlerde Harold Fry’nin Beklenmedik Yolculuğu adlı bir sinema filmi izledim. Artık ömrünün sonbaharında gündelik rutini içindeki yaşlı çiftten erkek olanı, eski iş arkadaşı bir kadının kanser olduğunu öğrenince onun yanına yürümeye karar veriyor. Bu aylarca süren yürüyüşün, yolculuk sürdükçe arkadaşını hayatta tutacağına derinden inanıyor. Aslında yürüyüş Harold’ı hayatta tutuyor. Biz de onun, kadının yanına neden gittiğini ve yürüyüşün asıl nedenini yol boyunca anlıyoruz. İnanılmaz fiziksel efor isteyen bu yürüyüş aslında insana

Yürümeye devam et

Fotoğraf: Unsplash

kendi ruhsal yolculuğunda da mesafe aldırın, canlı hissettiren bir deneyime dönüşüyor.

KENDİNİ SUYA BIRAKMANIN ZORLUĞU

Ben de beni canlı hissettiren şeylerin peşine düşüyorum. Yapamam, beceremem sandığım şeyler listesini tekrar açıyorum önüme. Ne gereği var şimdi listesi. Olmasa da olacak olan, şimdiye kadar onlarsız yaşadysam gayet de yaşayacağım şeyler.

İlk iş yüzme kursuna yazılıyorum. 23 yaşındaki dünya tatlısı eğitmenim, ikinci derste kendimi suya sırt üstü bırakmam talimatını veriyor. Dakikalarca deniyorum, başaramıyorum. Verilen talimatları tam da istediği şekilde yapamadığım için deliriyorum. Kendimden beklentim yüksek. Kızgınlık ve yetersizlik duygularıyla suyun içinde bir on dakika ağlıyorum. Sonra benden 20 yaş küçük bu kadın sakince yapamamamın “bu kadar korkunç bir şey ve bana özgü bir kusur olmadığını” söylüyor. Benimle benzer yaşlarda başka bir öğrencisinin de iki ders boyunca kendini bırakmadığını anlatıyor. Başkasının yapamaması bana ilaç

oluyor. Başkasıyla aynılığım sayesinde kendimi sakince suya bırakıyorum. Yüzen birileri için başarı sayılmayacak bir şeyi başarmış olmanın zafer duygusuyla alengirli bir işin altından kalkmanın getirdiği zafer duygusu arasında fark var mı dersenez, bence yok. Olimpik bir madalya almış kadar mutlu oluyorum ve bunu kimse elimden alamaz o anda.

Artık hikayemi parça parça da olsa bildiğiniz için derin bir yoksulluğun ve yoksunluğun içinden sınıfsal kıskançlıklarla, değişik kompleksler geliştirerek bugünlere geldiğimi de biliyorsunuz. Hepsinin yanı sıra kırılmalı bir yapılanmayla. Yani kendimi onca değersizliğimin içinde çok da değerli de bulduğum değişik bir durum.

İlk defa ortaokulda adı Mert olan bir arkadaşım bana «kendini beğenmiş» demişti de asla anlayamamıştım. Çünkü ben o zamanlar kendimi hiç beğenmiyordum. Sonradan fark ettim ki insanları kendime yaklaştırmayan kopuk, korungen modum yüzünden yanlış anlaşılıyorum. Kendiminkileri olduğu kadar başkalarının yanlışlıklarını da küçümsediğim bakışlarımdan belli oluyordu demek. Buna kibir desek doğru olmaz, belki taham-

mülsüzlük. Asıl tahammülsüzlüğümün kendime dönük olduğunu çok geç öğrendiğim için Mert’e bunu söyleyemedim tabii. Dil bilgisi yanlışlarını düzelterek dünyanın düzelmesini bekleyen bir kurgu karakter olarak hayatıma devam ettim.

BİR ADIM

İnsanın kendinde yanlış olan şeyleri fark etmesi bir adım ama küçük bir adım. Abartıldığı kadar büyük bir adım değil. Bence çoğu insan spektrumda uçlarda değilse bir yerlerde kendisine bakıyor, görüyor, sonra görmezden gelmeyi, kendini haklamayı tercih ediyor. Asıl büyük adım kendine rağmen, direnci görüp, anlayışla kendini yeniden programlamak. Bir bütün olarak değil, parça parça. Yine geçenlerde benden epey genç bir kadın arkadaşım, “Ben kendimi ilişki içindeyken sevmiyorum, çünkü ilişki içindeyken genelde ötekine göre davranıyorum” dedi. Benim şimdiye kadar kendime “ilişkide olan ben/ ilişkisiz ben” gibi bir bakma biçimim bile olmamıştı. Böylece kendimi hayatın başka başka alanlarında parça parça değerlendirdiğimde kendime karşı yepyeni bir anlayış geliştirmem daha mümkün oldu.

Şu halimle yani yer yer anarşik, yer yer popülist ama illa dürüst, yaşamaya dönük, alışverişte dengeyi bulmaya çalışan, komplekslerini yok saymayıp kontrol altına almayı başarmış, alamadığında geri çekilmeyi bilen, konuşmaya değil; anlamaya dönük bir dinleme halinde olan beni seven insanlar var. Zaman zaman kızsalar da sevmeye devam ediyorlar. Bana kızdıkları zaman beni sevmeye devam etsinler diye onları memnun edecek şekilde davranmasam da. Yeterli zaman geçince hakkımı teslim ettikleri bir sevmeye halinde. Bu yüzden doktorun yanından seke seke çıkıp olgunlaşmış çakal eriklerini toplamaya kırlara yürüyorum. Yaşıyorsam, oyalanmalıyım.

* filizy63@gmail.com

Bağımlılık üzerine konuşmak

Fotoğraf: Freepik

Prof. Gülnaz KARATAY
Munzur Üniversitesi Sağlık
Bilimleri Fakültesi

Platon “Gerçeği bilip susanlar, gerçeği bilmeyip de söyleyenler kadar tehlikelidir” derken hepimize bir sorumluluk yükler. Bu bağlamda bağımlılığı, özelden de madde bağımlılığını konuşurken hangi boyutta konuşacağımız toplumsal rollerimiz ve sorumluluklarımızla yakından ilişkilidir. Kuşkusuz bir politikacıyla bir ebeveynin meseleye yaklaşımı birbirinden farklılık göstermeli. Ancak görebildiğim kadariyle kimse kendi sorumluluk alanları üzerinden meseleye yaklaşmadığı için yakınmacı ve havaleci bir yaklaşım yol almayı güçleştirmekte.

VERİ YOK

Madde kullanımı küresel düzeyde önemli bir toplum sağlığı sorunu ve 15-64 yaş aralığındaki her 20 kişiden biri en az bir yasa dışı madde kullanmakta. Ancak bağımlılık geliştiren her 6 kişiden biri ancak tedavi edilebildiği için çocukların maddeyle temasının önlenmesi en değerli yaklaşımdır. Bu kadar yaygın bir sorun karşısında birçok gelişmiş ülke ciddi önleyici politikalar geliştirmiş, artış ya da azalmayı değerlendirecekleri ulusal veri takip sistemleri oluşturmuş, sorunu reddetmek yerine çözümüne odaklanmışlardır. Halının altına süpürünce, verileri toplumdan saklayınca sorunlarımız görünmez olmuyor çünkü.

Ancak Türkiye’de gerek ulusal gerek bölgesel düzeyde madde kullanma durumunu bütüncül olarak değerlendirmeye ışık tutacak ulusal veriler güncel değil. Bu nedenle bağımlılıkta artışın düzeyini, risk gruplarını; bu artışın hangi bölgelerde, hangi yaş gruplarında, hangi cinsiyette, hangi sosyoekonomik ve öğrenim düzeyinde, hangi mesleklerde gerçekleştiğini, çalışan çocukların durumunu, ölümlerin hangi tür kullanıcılarında gerçekleştiğini açıkça tanımlamak güçleşmekte. Dolayısıyla veri olmadan konuşmanın spekülasyondan öte anlamı olmuyor. Ancak Türkiye’de genel olarak uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanımının ve madde kullanımına bağlı ölümlerin yıllar içinde artış gösterdiği uluslararası kuruluşların raporlarında ve bazı lokal çalışmalarda görülüyor. Dahası, ekonominin durumu ile birlikte bu kirli ticaret alanının daha fazla yayılma riski olduğunu, sosyolojik olarak toplumun dönüşen yapısının ve yozlaşmanın, bağımlılığı daha fazla gündemimize yerleştirebileceğini söylemek yanlış olmaz.

Bağımlılık bir beyin hastalığı olarak kabul edilmekte. İnsan beyninin gelişim süreci 20-25’li yaşlara kadar devam eder. Ergenlik döneminin erken evrelerinde beyin bazı bölgelerinin dopamine maruz kalması, bazı alanların küçülmesine bazı bölgelerin ise aşırı aktivasyonuna neden olmaktadır. Bu nedenle erken yaşlarda madde kullanılmaya başlanması, gençlerde beyin anatomik ve fizyolojik yapısını değiştirdiği için bağımlı olma ris-

BİLGİLENDİRME İLE SINIRLI ÇALIŞMANIN ETKİSİ DE SINIRLI

ÜLKEMİZDE gerek aile gerek kurumlar tarafından okullara, madde bağımlılığını önleme konusunda oldukça fazla anlam ve sorumluluk yüklenir. Oysa okullarda madde bağımlılığını önleme programlarına bakıldığında, bu programların sıklıkla maddenin zararlarını ve uzun dönemli etkilerine odaklanan bilgilendirici çalışmalardan oluştuğu görülmektedir. Sadece bilgilendirmeye dayalı çalışmalar, çocuk ve gençlerde madde bağımlılığını önlemede sınırlı etki gösterdiği için ülkemizde madde bağımlılığını önlemede ilgili istenilen sonuçlar elde edilememektedir.

Önleme programlarında doğrudan maddenin etkilerine odaklanmak yerine, çocuklara; yaşam becerileri, direnç becerileri, öz-denetim ve problem çözme becerileri kazandırılması daha önemlidir.

Bütün bu becerilerin kazandırılması erken çocuklar döneminde başladığı için okullardan önce en önemli şekillendirici faktör ailedir.

Bu becerilerin kazandırılabilmesi için; aile içi tutarlı sevgi paylaşımı ve etkili iletişim, rol model davranışlar, sanat, spor, kültürel faaliyetler tasarlanmalıdır. Ancak bütün bu faaliyetler tek başına ailenin sorumluluğu altında planlanamaz. Çocuk aynı zamanda toplumsal bir sorumluluk alandır ve en büyük yatırım bu alana yapılmalıdır.

Bütün bu sorumluluk alanlarının üzerinden atlanması toplumsal paradigmanın çöküşünü hızlandırmaktadır. Sağlıklı toplum ve güvenli gelecek için çocuklara daha fazla yatırım yapılması dileklerimle...

ini önemli ölçüde artırır. Bu yönüyle bağımlılık, mantıklı bir akli bile ele geçirebilen nöro/biyolojik bir hastalığa dönüşür. Bu sebeple maddeyi bırakma eylemi; genellikle iyi niyetten ya da güçlü bir iradeden daha fazlasını gerektirir ve oldukça zorlu bir süreçtir.

BİREYSEL ÖNLEM EN SON HALKA OLMALI

Çocuklarımızı nasıl koruyabileceğimizi, hiç küçümsemeden, deniz yıldızı hikayesine benzeterek ele almalıyız.

Bir adam okyanus sahilinde yürüyüş yaparken denize telaşla bir şeyler atan bir adama rastlar. Biraz daha yaklaşınca bu kişinin, sahile vurmuş denizyıldızlarını denize attığını fark eder. “Bu denizyıldızlarını niçin denize atıyorsunuz?” diye sorar. Topladıklarını hızla denize atmaya devam eden kişi? “Yaşamaları için” der. Adam bu defa “İyi ama burada binlerce denizyıldızı var. Hepsini atmanıza imkan yok. Sizin bunları atmanız neyi değiştirecek ki?” der. Yerden bir denizyıldızı daha alıp denize atan kişi, “Bak onun için çok şey değişti” karşılığını verir.

Elbette tek tek bireyler olarak herkesin hayatını değiştirecek güçte değiliz ama, çocuğumuz bile olsa yalnızca bir ki-

şinin bile hayatına dokunabiliyorsak umut var demektir. Peki ne yapabiliriz? Çocukları 18 yaş öncesinde alkol dahil maddelerden koruyabilmek, teması önlemek kritik önemdedir. Bu anlamda ebeveynlerin, mahalledeki komşunun, okulların, yerel yönetimleri bir dizi rolü vardır; korumak ve gözetmek.

Toplumda arz-talep dengesinin bozulması, maddeye erişimin önlenmesi, her çocuğun hakkı olan güvenli bir çevre oluşturulması, madde ticaretinin yakından denetlenmesi kolluğu ve politikacıları ilgilendiren birinci halka önleyici çalışmalar arasındadır. Bu halka en etkili ve önemli müdahale alanıdır. Politikacılar gerçek anlamda savunuculuk rolünü üstlenmeli, güvenli bir çevre mücadelesi vermelidir. Yasal düzenlemeleri çocuk ve gençler lehine katılaştırmalıdır. kolluk ciddi tedbirler almalıdır.

En son halkada bireysel güçlendirmelere bel bağlanmalıdır. Ekolojik modele göre; birey üzerinden kontrolü sağlama çabası en son güvenilmesi gereken halkadır. Her türlü pazarlama stratejisinin uygulanabildiği, maddeye erişimin kolaylaştığı bir piyasa ilişkisi içinde, “akıllı ol, kullanma” yaklaşımı çok fazla işe yaramayacaktır.

It Ends With Us

Fotoğraflar: Film fragmanından ekran alıntısı

Havva MEŞE

It Ends With Us (Bizimle Biter) ilk bakışta bir romantik dram gibi görünse de aile içi şiddete dair önemli mesajlar sunan bir film. Film ana karakterimiz Lily'nin babasının cenazesine katılmak için ailesinin evine gelmesiyle başlıyor. Tabi bu ev öylesine bir aile evi değil. Ev ona geçmişindeki travmaları hatırlatıyor. Lily orada, geçirdiği şiddet dolu çocukluğu ve babasının annesine şiddet uyguladığı dönemleri anımsıyor. Film, Lily'nin çocukluk hatıralarını hatırlatarak geçmişi ve şimdiki hayatı arasından kesitler sunuyor. Bu durum, Lily'nin ilişki kurma dinamiklerini ve yaşadığı zorlukları anlamamıza yardımcı oluyor.

Lily karakteri, filmin merkezinde yer alan ve kapitalist toplumun dayattığı cinsiyet rollerine karşı mücadele eden bir karakter. Kadınların hem iş gücünde nasıl sömürüldüğünü hem de ev içinde yaşadıkları kabusun nasıl olduğunu biliyor. Ancak yine de Lily'nin yaşadığı duygusal çatışmalar, özellikle de geçmiş travmaların etkisiyle şekilleniyor. İliş-

kilerdeki güç dengesizlikleri, karakterin yaşadığı içsel çatışmalarla derinleştiriliyor.

Lily için babasının cenazesinde nasıl hissedeceği bile karmaşık bir hal alıyor. Annesinin zorlamasına rağmen Lily kürsü de yalnızca beş cümlelik bir konuşma yapabiliyor ve biraz nefes almak için çatıya çıkıyor. Diğer bir ana karakter olan Ryle ile ilk kez orada karşılaşıyorlar.

Beyin cerrahı olan Ryle, dışarıdan bakıldığında başarılı, saygın bir çevreye sahip, yakışıklı, zengin ve güç sahibi gibi görünüyor. Ancak Ryle karakteri; saygınlık, para, güç gibi özelliklerin toplum nezdinde şiddet eğilimlerini nasıl maskeleyeceğine dair klasik bir ör-

nek adeta. Tabii filmin ilerleyen kısımlarında Ryle'nin yaşamış olduğu çocukluk travmalarının kendisini nasıl şiddete eğilimli hale getirdiği üzerinde duruluyor.

TEPE TAKLAK

Lily aynı zamanda kendi işini kurarak başarılı olmak istiyor. Bu durum onun cinsiyet rollerine baş kaldırmaması gibi yorumlanabilir ancak bu süreçte karşılaştığı çeşitli zorlukları da çokça izliyoruz. Ancak sonunda Lily, hayalindeki çiçekçi dükkanını açmayı başarıyor. Tabii bu süreçte Ryle ile birlikte oluyorlar.

Bir süre sonra Lily, Ryle'yi annesiy-le tanıştırmak için bir restorana götürüyor. Lily hayatının en mutlu döneminde olduğunu düşündüğü bir dönemde gençlik aşkı ve filmdeki en önemli karakterlerden biri olan Atlas ile karşılaşıyor.

Yoksul bir geçmişe sahip olan Atlas çocukken Lily'nin çocukluğunda yaşadığı evin karşısında terk edilmiş evde yaşıyor. Lily ve Atlas arasındaki yakınlaşma, Lily'in ona yardım etmesiyle başlıyor. Atlas da ev içi şiddet mağduru bir genç. Annesinin şiddete sessiz kalmasından yakınırken ev-

den bu yüzden kovulduğunu anlatıyor Lily'e. Benzer şiddet hikayelerinden dolayı hem birbirleri anlayan hem de sevgiyle bu eksiklikleri birbirleriyle tamamlayan bir ilişki yaşadıkları gösteriyor filmde.

Restorandan sonra bir kez daha karşılaşıyor Atlas ve Lily. Ancak onlar sohbet ederken Ryle'nin konuşmanın üstüne gelmesiyle kıskançlık ve şiddet ortaya çıkıyor. Mükemmel gibi görünen bir ilişki, bir anda tepe taklak oluyor.

ÇEMBERDEN KURTULMAK

Ryle aynı zamanda manipülatif bir karakter. Uyguladığı her şiddete kaza süsü vermeye çalışıyor. İlişki böyle devam ederken annesinin yaşadığı hayatı yaşamak istemediği halde Lily, kendisini bir anda şiddet çemberinin içerisinde buluyor. Bu şiddet çemberinin içerisinden Atlas'ın da desteğiyle güçlü bir şekilde çıkmaya çalışıyor. Atlas'ın ise Lily'e karşı olan sevgisi ve ona verdiği destek, yalnızca bir bireysel ilişki değil, aynı zamanda dayanışmanın bir sembolü olarak okunabiliyor.

Ve... Lily hamile olduğunu öğreniyor. Bu durumun Lily'i bambaşka bir durumun içerisine sokacağını, onun şiddete boyun eğip "zamanla düzeler" gibi kendini kandırma yolları arayacağını düşürürken Lily, boşanmaya ve çocuğunu tek başına büyütme kararı veriyor.

Filmin senaryosu, klasik ilişki periyotlarından aşına olduğumuz bir senaryo. Fakat filmin sondaki çözümleri, seyirciye yansıtmak istediği mesaj net bir şekilde veriliyor. Her anlamda izlemeye değer bir film olacağını söylemek gerekiyor. İyi seyirler.

Bu ev işlerini kim yapıyor kuzum?

Cemre KAVUKER

Gece yatmadan odayı şöyle bir toplamak, sabah daha derli toplu bir eve uyanmak için önemli gelir bize. Yatmadan son bir bardak su içerken de mutfığa göz atarız. Dağınıklık kalmasın ki yarının işi azalsın. Yarın zaten yıkanacak çamaşırlar, süpürülecek odalar, temizlenecek bir banyo bizi bekliyordur. Kafada dönüp dolaşan ev işleri ile yatağa gidince aklımıza gelir, yarın nevresemi de değiştirmek. Ev işleri çalışan çalışmayan, neredeyse tüm kadınların kafasında böyle planlanır. O sırada evde olan erkek güle güle kısa video kaydırıyordur telefonunda ya da horul horul uyuyordur. Elbette herkes için böyle değildir belki ama genelleme yapabileceğimiz toplumsal bir dayatmadır bu. Ev işleri sadece günümüzün değil, yüz yıl öncesinin de meselesi. Üstelik sadece evin içinde değil reklamlarda, filmlerde, gazetelerde, her yerde...

Ev aletlerinin kullanımı kadınlarla özdeşleştirilir. Çünkü ev işini yapan, o aleti kullanacak olan kadındır diye düşünülür. Teknoloji geliştikçe robotlaştırılan, pratik hale getirilen ev işleri ile bir soru belirir: "Robotlar var, sen mi yapıyorsun sanki ev işini?" Sahi bu kadar gelişmiş bir teknolojiye bu ev işlerini kim yapıyor?

Leyla Bektaş Ata, Defne Karaosmanoğlu ve Bahar Emgin tarafından hazırlanan "Bu Ev İşlerini Kim Yapıyor Kuzum?" kitabı 1930'lardan 2020'lere ev aletlerinin gelişimi ve buna bağlı olarak kadınların ev içindeki konumunu ortaya seriyor. Dönemlerine ayırarak reklamlar, gazeteler, filmler, haberler, dergiler, karikatürler ve sosyal medya hesapları üzerinden detaylı bir medya arşivi ile

Görsel: Canva yapay zeka görsel oluşturma aracı

geçmiş, bugüne detaylı bir şekilde aktarıyorlar. Kitap esasında "Türkiye'de Elektrikli Ev Teknolojilerinin Toplumsal Tarihi (1930-2020): Kadınların Gündelik Hayatlarında Modernleşme" adlı araştırma projesinin bir ürünü olarak ortaya çıkıyor. Bu proje, yazarlar dışında da bir ekiple gerçekleşiyor ve bu ekibin arşive büyük katkıları var. Aynı zamanda "ev-teknolojileri.com" adlı siteden dönem, yayın, ürün ve marka seçerek bu arşive ulaşabiliyorsunuz. Bir de bu proje için

yaptıkları mülakatlar var. Bu mülakatları kitapta çok görmüyoruz.

KOLAYLIK AMA SATIN ALABİLENE

Kitap bize kurgulanmış bir olay vermese de akıcılığı ve bütünlüğü açısından hızlıca bitebiliyor. Yazarlar görseller ve dipnotlarla birlikte hem dönemin politik, ekonomik koşullarını hem de teknolojinin gelişimini o günlerde yaşıyor oluşuna bize anlatıyor. Ev işlerine dair medyanın kadını nasıl konumlandığını, geçtiğimiz 90 yılın kaynaklarıyla bir bütün olarak veriyor. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana modernleşmenin, ev aletleri ve ev içi angaryada nasıl değişiklikler ortaya çıkardığı gösteriliyor. "Teknolojinin gelişimi modernleşmeyi getirir" düşüncesini ev aletlerinin gelişimi ile birlikte görüyoruz ancak sadece maddi olarak orta ya da üst ekonomik gelirli hanelerde. Maddi durumu alt seviyelerde olan hanelerin içinde teknolojiye bağlı gelişen ev aletlerinin görünümü daha geç zamanlara tekabül ediyor. İncelenen kaynaklarda da bu durum konu dahi olmuyor. Çünkü yazılan yazılar da yapılan reklamlar da bu kesimi görmezden gelerek hazırlanıyor. Hedef kitle belli; üst ve orta gelirli haneler.

Kitapta sadece teknolojik aletlerin gelişimi değil, ev içinde mekanın anlamı, mekanların nasıl şekillendiği, kadının konumu gibi çeşitli konu başlıklarına da değinmeyi ihmal etmiyorlar. Örneğin

"Kadınlar ev işlerini çok iyi yapmanın yanı sıra bakımlı ve özenli de olmalı, kocasını ihmal etmemeli" gibi önerilerin yer aldığı gazete/dergi yazıları sıkça yazıldığı ifade ediliyor.

Kitapta bir diğer dikkat çekilen de teknolojinin gelişimi ile değişen ve gelişen ev aletlerinin kimin için, nasıl üretildiği sorusu. Kimin için sorusunun cevabı belli zaten. Sebebi de "kadınların eşlerini mutlu etmesi, huzurlu bir yuvaları olması, çocuklarıyla birlikte vakit geçirmesi, beraber pasta yapması" diye açıklanıyor. Ancak bu ürünler üretilirken kullanıcısı olacak ve "hayatı kolaylaşacak" olan kadınlar söz sahibi değiller. Kimin için sorusunda bir diğer cevap da erkekler oluyor. Ancak fark şu; bu cevap erkeklerin mutluluğu, huzuru, rahatlığı gibi şeylerle açıklanıyor. Günümüze yaklaştıkça erkeğin rolünde değişiklikler olsa da ana kullanıcı her zaman kadın olarak sunuluyor.

'BİR SOĞAN İÇİN DEĞMEZ'

Artık her evin demirbaşı haline gelmiş sayılabilecek blender, mikser gibi aletler de işi kolaylaştırıyormuş gibi görünüp iş yükünü arttırabiliyor. Bunun nedenini, çoğu evin mutfağının bulunduğu durum ve bu aletlerin çok da el altında olamaması olarak açıklıyor yazarlar. Görüştükleri bir kadının da "Bir soğan için çıkarmaya değmez. Elimle doğrayıveririm" ifadesi bunun en iyi örneği. Mutfağın konumu, mutfaktaki eşyalar, evdeki teknolojik aletler... Her birinin güvenli, göze hitap eden bir yeri var. Ancak ben de her birini sürekli kullanmıyorum. Çünkü bazı zamanlar gerçekten blenderdan geçirmektense rendelemek daha pratik olur diye düşünüyorum. Ya da tost makinesini hem elimin altında hem de işlerimi zorlaştırmayacak bir yere koymayı tercih ediyorum. Çamaşır makinesi desen, bu yazı yazılırken dahi arkadan çalışıyordu. Bitince asması, kuruyanları da toplayıp yerleştirilmesi var daha.

Başladığımız yere, kitabın isminin çıkış noktasına da geri gelirsek tüm bu gelişim, evin akıllı aletlerle dolması, "tek tuşla çalışan" şeylerin üretiminin artması kadının sırtından ev işlerini aldı mı? Ev işlerinin kadının sırtında bir yük olmasının suçlusu teknoloji değil elbette, ancak bu sorunun çözümü ya da kadınların kurtarıcısı da değil.

Yıllar geçer, teknoloji gelişir. Evler büyür küçülür, kadınlar işe girer çıkar, çocuklar büyür torunlar gelir ama akıllarda hep aynı soru döner durur: "Bu ev işlerini kim yapıyor kuzum?" İşte bir projeden derlenip ortaya çıkan bu kitapta bu sorunun cevabının neden kadınlar olduğunu 90 yıllık bir medya arşivi ile görüyoruz. Kitabı okuyup görselleri inceledikten sonra bahsi geçen mülakatları da okumayı, kadınların deneyimini kendi deneyimlerimle

Fotoğraf: Ekmek ve Gül